Ազգ
Azg
armenian daily

Հոկտեմբեր
22
Ուրբաթ
1993

ՈԱԿ-ԱԿԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիւ 203 (454)
գինը 25 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Նիկոսիա

Բրիտանական Համագործակցության խորհրդաժողով Կիպրոսում

Երեկ Կիպրոսի մայրաքաղաք Նիկոսիայում աշխատանքներն սկսեց Բրիտանական համագործակցության երկրների խորհրդաժողովը, որին մասնակցում են նախկին բրիտանական կայսրության գաղութների՝ թվով շուրջ 50 երկրների ներկայացուցիչներ: Պատվիրակությունների դեպի ժողովատեղի մեկնելու պահին հազարավոր կիպրոսցի կանայք ցույց էին կազմակերպել ընդդեմ Թուրքիայի, բողոքելով Կիպրոսի տարածքների 40 տոկոսի գրավման դեմ: Խորհրդաժողովը որոշեց հաստատ մնալ անդամ երկրներում ժողովրդավարության, օրենքի գերիշխանության եւ մարդու իրավունքների սկզբունքների վրա: Նշվեց, որ Համագործակցության երկրներից միայն չորսում է, որ միակուսակցական վարչակարգ է գոյատեւում, մինչ 2 տարի առաջ դրանց թիվը 8-ն էր: ■

Փարիզ

Ռ. Քոչարյանի մամուլի ասուլիս

ԼՂՀ ՊՊԿ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, ինչպես նախատեսվում էր, նոյեմբերի 21-ին, ժամը 10:15-ին 15 րոպե ուշացումով Փարիզի «Ինտերկոնտինենտալ» հյուրանոցում մամուլի ասուլիս տվեց, ուր ներկա էին ֆրանսիական «Մոնդ», «Ֆիգարո», «Կոտիդիեն դը Պարի» օրաթերթերի ներկայացուցիչները եւ AFP, Ռոյթըր, Ասոշիեյթըդ պրես, Փանոս գործակալությունների թղթակիցները, ընդամենը մամուլի 24 ներկայացուցիչ: Քոչարյանը մամուլի ներկայացուցիչներին իր տված բացատրություններում հայտնեց, թե ինքը տեսակցել է նախագահ Միտերանի խորհրդական պրն. Ժուանի, Ֆրանսիայի պաշտպանության նախարարի խորհրդական պրն. Մուժմանի, Ֆրանսիայի ազգային խորհրդարանի հայ-ֆրանսիական բարեկամության հանձնախմբի նախագահ պրն. Ռուշտուայի եւ 8 տարբեր քաղաքական պատկանելության երեսփոխանների, արտաքին գործերի եւ մարդասիրական օգնության նախարարությունների պատասխանատուների հետ: Քոչարյանը հայտնեց նաեւ, թե իր գլխավորած ղարաբաղյան պատվիրակությունն ընկերակցությամբ Փարիզում ՀՀ դեսպանական 2-րդ քարտուղար պրն. Ալեքսան Հարությունյանի հանդիպումներ է ունեցել Բելգիայում ՆԱՏՕ-ի, Եվրախորհրդարանի եւ Բելգիայի արտաքին գործերի նախարարության պատասխանատուների հետ: Քոչարյանին հարցումներ ուղղեցին Լեռնային Ղարաբաղի՝ Ռուսաստանի, Իրանի եւ Թուրքիայի հետ ունեցած հարաբերությունների մասին: Քոչարյանը 1,5 ժամ տեւողությամբ իր մամուլի ասուլիսում ընդհանրապես գոհունակություն հայտնեց իր հանդիպումների վերաբերյալ:

Ր. Հ. ԱՐԱՔՍ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

Ստեփանակերտ

Ղարաբաղի տնտեսությունը թվերով

Տեւական մարտական գործողությունները եւ շրջափակումը ողբերգաբար են անդրադարձել Լեռնային Ղարաբաղի տնտեսության վրա: Հումքի, վառելիքի եւ սարքավորումների նվազագույնի հասցված ներմուծումն իրականացվում է ֆինանսական դեֆիցիտի պայմաններում, կաշկանդված է հանրապետության արդյունաբերության, շինարարության եւ առեւտրի զարգացումը: Այս մասին հաղորդում է Ստեփանակերտի մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը, բերելով մի շարք վիճակագրական տվյալներ:

Այսպես, ընթացիկ տարվա հունվարսեպտեմբեր ամիսներին ԼՂՀ-ում թողարկվել է 945 միլիոն ռուբլու արդյունաբերական արտադրանք, այդ թվում 466 միլիոն ռուբլու ժողովրդական սպառման ապրանքներ: Դրանցից չի իրացվել 567 միլիոն ռուբլու արտադրանք: Նույն ժամանակահատվածում կառուցվել է 1142 միլիոն ռուբլու կապիտալ շինարարական աշխատանք: Նախատեսված 4647 քառ. մ-ի դիմաց գործարկվել է 817 քառ. մ բնակտարածություն: Պետական առեւտրի եւ սպառկոոպերացիայի մանրածախ ապրանքաշրջանառությունը փաստացի գներով կազմել է 1 միլիարդ 65 միլիոն ռուբլի, որից պետական առեւտրին բաժին է ընկնում 789 միլիոն: Բնակչությանը մատուցվել են 73 միլիոն ռուբլու վճարովի ծառայություններ: «Ազգ»

Զինք-94

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԿՈՒՆԵՆԱ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՎԱՌԵԼԱՆՅՈՒԹ, ԵԹԵ ՀԱՆԳԱՆԱԿՎԻ 21 ՄԻԼԻՈՆ ԴՈԼԼԱՐ

«Ազգը» արդեն տեղեկացրել է, որ Հայկական Միացյալ ֆոնդի եւ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի համատեղ ջանքերով ձեռնարկվել է համաշխարհային ծավալների հանգանակություն, որի հիմնական նպատակն է հավաքել 21 մլն. դոլլար, որպեսզի հնարավորություն լինի գնել «Զմեռ» ծրագրի սահմաններում հանրապետությանն այնքան անհրաժեշտ 200 հազար տոննա վառելանյութ (հիմնականում մազութ):

Ըստ նախնական հաշվարկների, հավաքված մազութով հնարավորություն կլինի ջեռուցել Հայաստանի բնակչության երկու երրորդի բնակարանները: Այդ վառելանյութը կօգտագործվի նաեւ դպրոցների, հիվանդանոցների, հացի գործարանների եւ ջրամատակարարման կենտրոնների ջեռուցման նպատակով:

Նոյեմբերի 21-ին Հայաստանի պաշտոնական պատվիրակությունը, որի կազմում են փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր վարչության տնօրեն Մանուշակ Պետրոսյանը, Հայաստանի նախագահի օգնական, վերահսկողական ծառայության պետ Կարապետ Ռուբինյանը, մեկնեց Եվրոպա եւ ԱՄՆ, հանգանակելու 7 մլն. դոլլար: Պատվիրակությանը կընկերակցի Հայկական Միացյալ ֆոնդի վարիչ տնօրեն Հարութ Սասունյանը:

Երկշաբաթյա ճանապարհորդության ընթացքում պատվիրակությունը կլինի Ֆրանսիայում (նոյեմբերի 21-24), Անգլիայում (նոյեմբերի 24-25), Արգենտինայում (նոյեմբերի 25-28), Բրազիլիայում (նոյեմբերի 28-29), Վենեսուելայում (նոյեմբերի 29-30), Նյու-Յորքում (նոյեմբերի 30-դեկտեմբերի 1), Տորոնտոյում (դեկտեմբերի 1-2) եւ Լոս-Անջելեսում (դեկտեմբերի 2-3): Հանգանակվող 7 մլն. դոլլարը կկրկնապատկի Քըրք Գրիգորյանի Լինսի հիմնարկը, որն արդեն հայթայթել է 14 մլն. դոլլար: Այդպիսով, հավաքված եւ 21 մլն. դոլլարը, եւ դրանից դուրս «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի տեղական կազմակերպությունների հավաքած բոլոր գումարները պետք է փոխանցվեն Հայկական Միացյալ ֆոնդին, որն էլ հիմնադրամի հետ համագործակցությամբ պետք է կազմակերպի վառելանյութի գնման ու փոխադրման աշխատանքները: Ֆոնդը բոլոր վճարումները պետք է կատարի վառելանյութ հայթայթողներին:

BRS-ը, որը Փարիզում հաստատված վառելանյութի միջազգային խորհրդատվական հաստատություններից մեկն է, արդեն ստացել է Հայկական Միացյալ ֆոնդի պատվերը, որպեսզի ընտրի վառելիք հայթայթողներին եւ օգտակար լինի վառելանյութի արժեվորման եւ գնման փաստաթղթի ստորագրման ընթացքին: BRS կազմակերպությանը վարձել է նաեւ Եվրոպական Տնտեսական Համայնքը, որպեսզի իբրեւ խորհրդատու օգնի Հայաստան հավելյալ վառելանյութ փոխադրելու հարցում: «Ազգ»

Ծակատ

ԼԱՅՆԱԾԱՎԱԼ ԳՐՈՀ ՋԵԲՐԱՅԻԼԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԻՐՔԵՐԻ ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՄԲ

Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում շարունակում էր մնալ լարված: Ադրբեջանական կազմավորումները պարբերաբար խախտում էին հրադադարի վերաբերյալ համաձայնագիրը:

Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ, հենվելով ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբից ստացված տեղեկությունների վրա: Նոյեմբերի լույս 21-ի գիշերը եւ երեկ առավոտյան թշնամին խոշոր տրամաչափի գնդացիրներից եւ ականանետներից գնդակոծել է հայկական պաշտպանական դիրքերը ինչպես Մարտակերտի շրջանի հյուսիս-արեւելքում, այնպես էլ Ֆիզուլու շրջանում: Հայկական կողմից տուժածների մասին տեղեկություններ չկան: Ռազմաճակատի այս հատվածներում, ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, նկատվում են ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի նոր կուտակումներ:

Ռազմական դիտորդների կարծիքով, զինադադարի պարբերական խախտումները բացատրվում են Ադրբեջանի անզիջում դիրքորոշմամբ, որը փաստորեն ձախողում է ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ներկայացրած նորացված ժամանակացույցը եւ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թիվ 874 բանաձեւի իրականացումը:

Ավելի ուշ նույն աղբյուրներից տեղեկացանք, որ երեկ ժամը 16-ին Ֆիզուլու եւ Ջեբրայիլի շրջանների տարածքից ադրբեջանական կազմավորումները հրետանային նախապատրաստությունից հետո ռազմական տեխնիկայի աջակցությամբ լայնածավալ գրոհ են ձեռնարկել Կոյջակ եւ Ճեյրեկ գյուղերի ուղղությամբ: Երեկ երեկոյան ժամը 18-ի դրությամբ մարտերը ռազմաճակատի այս հատվածում շարունակվում էին: Կորուստների մասին տեղեկություններ առայժմ չկան: «Ազգ»

Պեկին

Չինաստանում տնտեսական աճի վերահսկում

Չինաստանում հաջողվել է որոշակի հսկողություն սահմանել տնտեսության վրա, սակայն շատ խնդիրներ մնում են չլուծված, հայտնում է Ֆրանսպրես գործակալությունը Պեկինից: Ներքին համախառն արտադրանքն այդ երկրում հունվարից մինչեւ սեպտեմբեր աճել է 13.3 տոկոսով անցյալ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ: Չինաստանի կառավարությունը ձգտում է հասնել տնտեսության աճի 13,5 տոկոս ցուցանիշին: 1993 թ. առաջին 9 ամիսներին արդյունաբերական արտադրանքը 24.1 տոկոսով ավելին է եղել նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ:

Սակայն 1992 թ. համեմատությամբ սեպտեմբեր ամսին Չինաստանի 35 խոշոր քաղաքներում կյանքը թանկացել է 20,7 տոկոսով:

Բիզնես-ՏԱՍՍ

Երուսաղեմ

Պաղեստինցիները դժգոհ են

Պաղեստինցի բանակցողները քննադատեցին Իսրայելի ծրագրած անվտանգության համաձայնագրերը, որոնք նախատեսվում են Գազայի շրջանի եւ Արեւմտյան ափի երիքով քաղաքի ինքնակառավարման համար: Իսրայելյան աղբյուրներից հայտնի է դարձել, որ Եգիպտոսի Թաբա նավահանգստում երեկ ավարտված բանակցություններում մշակված նախագիծը ենթադրում է Գազայի շրջանում հրեական բնակավայրերի եւ սահմանների պաշտպանության համար մեծ թվով իսրայելցի զինվորների առկայություն: Մինչդեռ պաղեստինյան կողմն առաջնահերթ է համարում իսրայելական բանտերում եւ համակենտրոնացման ճամբարներում կալանված 13 հազար պաղեստինցիների ազատ արձակումը, ներքին ընդդիմությունը լռեցնելու միտումով: Երեկ Գազայում դիմակավոր անծանոթ կողմից սպանվեց պաղեստինցի ղեկավարներից Ասադ Սաֆթաուին, որ ՊԱԿ-ի ղեկավար Յասեր Արաֆաթի սերտ գործակիցներից է համարվում: Մեկ ամիս առաջ Վաշինգտոնում կայացած ՊԱԿ-Իսրայել համաձայնության կնքումից հետո սա 4-րդ սպանությունն է ՊԱԿ-ի շրջանակներում, ըստ երեւույթին, կատարված համաձայնության ընդդիմադիրների կողմից: Մյուս կողմից, երեկ հեռախոսային պաշտոնական այցով Փարիզ ժամանեց Յասեր Արաֆաթը եւ ընդունվեց բարձր պատիվներով:

Քլինթոնը համաձայնության եկավ ընդդիմության հետ

Նախագահ Քլինթոնը համաձայնության եկավ սենատի ընդդիմության ղեկավար Բոբ Դոուլի հետ ԱՄՆ զորքերը Հայիթի եւ Բոսնիա ուղարկելու նախագահի իրավունքների սահմանափակումը վերացնելու վերաբերյալ: Դոուլը համաձայնվեց երկու կետերի մեղմացմանը եւ Կոնգրեսի կողմից որոշման վավերացմանը զորքեր ուղարկելուց առաջ: Սենատը հաստատեց Բոսնիայի վերաբերյալ կարգադրությունը 99-1 քվեներով, իսկ երեկ սպասվում էր նմանօրինակ որոշման ընդունումը Հայիթիի վերաբերյալ: Մինչդեռ ԱՄՆ պաշտոնատարները քննարկում են Հայիթիի կառավարության ընդլայնման հարցը, ձգտելով այնտեղ ընդգրկել նաեւ ընտրված նախագահ Արիստիդի ընդդիմադիրներից ոմանց, ինչն այդ խնդրի քաղաքական լուծման հնարավորություն կարող է ստեղծել:

Amnesty International-ը զգուշացնում է կառավարական ճնշումներից

Մարդու իրավունքների խախտումներին հետեւող միջազգային ամենահեղինակավոր կազմակերպությունը՝ Amnesty International-ը, ահազանգ հնչեցրեց այն մասին, թե աշխարհի բազմաթիվ երկրներում մարդու իրավունքների գլխավոր ոտնահարողը կառավարություններն են, որոնք «սարսափելի հավելհարդար են տեսնում ընդդիմադիրների նկատմամբ»: Որպես նման կառավարությունների օրինակ կազմակերպությունը հիշատակեց Իրաքին, Բոսնիային, Տաջիկստանին, Շրի Լանկային, Չինաստանին, Ֆիլիպիններին, Կոլումբիային եւ Պերուին: Ըստ Amnesty-ի, 1990 թ. ի վեր կառավարությունները սպանել են ավելի քան 10 հազար «սեփական» քաղաքացիներ: Կազմակերպությունը կոչ արեց կառավարություններին հսկել իրենց անվտանգության ուժերի գործունեությունը: ■

Վրաստան

Հակասություն Փոթիի, Ինգիի եւ Լանչխութիի գրավման շո՞ւրջ

Վրաստանում կառավարական ուժերը ակտիվացնում են պայքարը նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի զինված կազմավորումների դեմ: Ինչպես հաղորդել է «Մայակ» ռադիոկայանը, Վրաստանի զինվորականության ներկայացուցիչներից մեկը հայտնել է, թե շուտով միջոցառումներ են ձեռնարկվելու գվիադականներին Սամտրեդիա եւ Սենակի քաղաքներից դուրս մղելու նպատակով: «Մայակը», վկայակոչելով վրացական պաշտոնական աղբյուրները, հաղորդել է, թե կառավարական ուժերը շարունակում են հսկողության տակ պահել նախօրեին են գրաված Փոթի, Ինգի եւ Լանչխութի քաղաքները:

Մնարը հայտնել է, թե Վրաստանի ներքին գործերի գերագույն հրամանատար Վլադիմիր Չիկովանին լրատվության միջոցների հաղորդումները՝ Փոթիի եւ Ինգիի ազատագրման մասին անվանել է «միայն լրատվական հարթանակ»: Սակայն Վրաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական կենտրոնում երեկ վերստին հաստատել են, որ նշված քաղաքները կառավարական ուժերի կողմից ազատագրված են:

Երեկոյան BBC ռադիոկայանը հաղորդեց, թե Էդ. Շեւարդնաձեն երեկ զորակցության նամակ է ստացել նախագահ Քլինթոնից: Վերջինս վերահաստատել է իր երկրի նեցուկը Շեւարդնաձեի իշխանության եւ Վրաստանի տարածքային ամբողջականության նկատմամբ:

ՄԱԿ-ի փորձագետները մեկնեցին Աբխազիա

ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների կենտրոնի երեք փորձագետներ Ժնեւից մեկնեցին Աբխազիա մարդու իրավունքների ոտնահարման վերաբերյալ տեղեկություններն ու փաստերը ստուգելու եւ ուսումնասիրելու նպատակով: Նոյեմբերի 22-ին փորձագետները ժամանելու են Սուխումի, որտեղ աշխատելու են ՄԱԿ-ի դիտորդների հետ համատեղ: «Ազգ»

digitised by A.R.A.R.@

ՀՀ

Բյուջեի դեֆիցիտը կկազմի 79 մլրդ. ռուբլի

Մինչեւ տարեվերջ Հայաստանում բյուջեի դեֆիցիտը կկազմի 79 մլրդ. ռուբլի: Այդ մասին երեկ հայտարարել է ՀՀ ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը: Ելույթ ունենալով խորհրդարանում, նա նաեւ հայտարարել է, որ արդեն սկսվել է դեֆիցիտը կրճատելուն ուղղված միջոցառումների անցկացումը: Նախարարի խոսքերով, «ինֆլյացիոն քաղաքականությունը եկող տարի կլինի կառավարության գործունեության հիմնական ուղղություններից մեկը»: Սնարկ

ՆԳՆ-ն երեւանցիներին փոխադրում է անվճար

Երեկ երեկոյան տրանսպորտի ապարդյուն սպասող երեւանցիներին հաճելի անակնկալ էր սպասում: Աշխատանքի ավարտից հետո մարդաշատ կանգառներում հայտնվեցին ավտոբուսներ, որոնք ուղեւորներին քաղաքի ծայրամասեր էին հասցնում անվճար:

Ինչպես Սնարկի թղթակցին հաջողվեց պարզել, «բարեգործ» ավտոբուսները տրամադրվել էին ՆԳՆ-ի կողմից: Նախարարության ներկայացուցիչների հավաստիացմամբ, անվճար ավտոբուսները կերթեւեկեն երեկոյան ժամերին, ամեն օր, բացի հանգստյան օրերից: Սնարկ

Հոսանք

ՎԵՐՋԱՊԵՍ ԿՈՒՆԵՆԱ՞ՆՔ ԿԱՐԳԱՊԱՀ ԲԱՆԱԿ

Արդեն մեկուկես տարի է, ինչ Հայաստանը փորձում է ստեղծել կանոնավոր բանակ: Կարելի է շարունակել խոսել այդ ասպարեզում ձեռք բերված նվաճումների մասին, եթե հաշվի առնենք, որ բանակը ստեղծվել է փաստորեն զրոյից, կարելի է խոսել նորաստեղծ հայկական բանակի հզորության եւ մարտունակության մասին՝ թաքուն կամ կիսաթաքուն ձեւով Ղարաբաղի բանակի հաջողությունները վերագրելով նրան եւ այլն: Սակայն դրանից իրավիճակն ընդհանրապես չի փոխվում, եւ այն, որ հայկական բանակն այսօր գոնե կարգապահության բարոյական մթնոլորտի առումով շատ ցածր մակարդակի վրա է, գաղտնիք չէ ոչ մեկի համար:

Այսօր հայկական բանակի «ախիլլեսյան գարշապարը» դասալքությունն է: Այս խնդիրն այնքան լուրջ է, որ վերջերս դրան նվիրված հանրապետական հավաք էր կազմակերպվել, որին մասնակցում էր հանրապետության փաստորեն ամբողջ ակտիվը: Որո՞նք են դասալքության հիմնական պատճառները: Նախքան այսպես կոչված «օբյեկտիվ պատճառներին» անցնելը փորձենք անկեղծ լինել: Հայ երիտասարդները խորհրդային բանակում առանձնապես չէին փայլում իրենց ծառայողական խանդավառությամբ եւ գերադասում էին պահեստայինի կամ խոհարարի տաքուկ «պաշտոնը» հաճախ ավտոմատի երես անգամ չտեսնելով: Բայց ծառայությունից խուսափելը գործնականում անհնար էր (թեեւ զինակոչային տարիքի երիտասարդների մոտ 10 տոկոսը այնուամենայնիվ կարողանում էր այս կամ այն ճանապարհով խուսափել բանակից): Ի՞նչը փոխվեց:

Առաջին հայացքից կարող է թվալ, թե պատճառը պատերազմն է, եւ զինակոչիկները չեն ցանկանում իրենց կյանքը վտանգի ենթարկել սահմանամերձ շրջաններում, որտեղ, գիտե՞ք, երբեմն նաեւ կրակում են: Բայց սա հիմնական պատճառը չէ, որովհետեւ դասալքության վերաբերյալ տվյալներն ուսումնասիրելիս պարզվում է, որ ոչ սահմանամերձ, խաղաղ շրջաններում տեղաբաշխված զորամասերից դասալքության փաստերն ավելի շատ են: Փաստորեն ստացվում է, որ մարդիկ պարզապես ահ չունեն եւ չեն հասկանում, թե ինչու պետք է ծառայել, եթե կարելի է նաեւ չծառայել: Չկա պետության քաղաքացու զգացողությունը, եւ մնացած ամեն ինչ ածանցյալ է: Ի՞նչ բանակում ծառայելու մասին կարող է խոսք լինել, երբ շուրջբոլորը փող են դիզում, եւ «ժամանակը ոսկի է»:

«Օբյեկտիվ» պատճառների մասին. երիտասարդները պարզապես փախչում են Ռուսաստան, եւ սրա դեմ պայքարը լուրջ աշխատանք է պահանջում: Բացի այդ, օրենքն այնպիսին է, որ բանակում ծառայում է զորակոչային տարիքի երիտասարդների ընդամենը մեկ քառորդը, որովհետեւ ծառայությունից ազատելու կամ տարկետում ձեւակերպելու վերաբերյալ արտոնություններն աններելիորեն մեծ են մեր պետության համար: Էլ չխոսենք այն հիվանդությունների մասին, որոնք հնարավորություն են տալիս խուսափել ծառայությունից: Քիչ է մնում այդ ցուցակի մեջ մտցվի նաեւ գրիպը: Թե գործունեության ինչ ասպարեզ է բացվում բժիշկների համար դատեցեք ինքներդ, որ ոչ բոլոր զինկոմիսարիատներն հնարավորություն ունեն բարձր մակարդակով ապահովել բժշկական քննությունը եւ ոչ բոլոր զորամասերն են ապահովված անհրաժեշտ հիվանդանոցային պայմաններով: Հազար անգամ մեջբերված ու հազար անգամ հաստատված այն ճշմարտությունը, թե պետությունը, որը չի ուզում ունենալ սեփական բանակ, ստիպված կլինի պահել ուրիշի բանակը, այդպես էլ երեւես չի դառնում իշխանությունների համար, եւ նրանք շարունակում են որոշումներ ընդունել, համոզված, որ դրանք չեն կատարվելու: Զարմանալի չէ՞ արդյոք, որ ներքին գործերի նախարարությունը կարող է հարյուրավոր զինված ոստիկաններով փորձել կարգավորել Երեւանի դոլլարի շուկան, եւ օրը ցերեկով աջ ու ձախ մարդկանց ձերբակալել՝ երբեմն դա ուղեկցելով կրակոցներով (երեկ նման մի դեպք տեղի ունեցավ անմիջապես խմբագրության լուսամուտների տակ՝ օրը ցերեկով), իսկ հազարավոր դասալիքներ կարող են իրենց տներում նստել կամ հանգիստ շրջել քաղաքում: Ո՞րն է տրամաբանությունը:

Կանոնավոր եւ կարգապահ բանակ ստեղծելու համար կարեւորը ցանկությունն է: Մնացածը ժամանակի խնդիր է: Մինչդեռ ժամանակն անցնում է, իսկ խելքը գլխին բանակ առայժմ դեռ չկա:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Բաքու

Սաուդյան Արաբիան պահանջում է ազատել զավթած տարածքները

Հոկտեմբերի 13-ին ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովին հասցեագրած իր ուղերձում Սաուդյան Արաբիայի արտգործնախարար արքայազն Սաուդ ալ-Ֆայսալ ալ-Սաուդը մեկնաբանում է ղարաբաղյան հակամարտությունը, ասելով. «Ասիական տարածաշրջանի հակամարտությունների շարքում նշանակալի է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ կոնֆլիկտը, որտեղ վերջերս Հայաստանը գրավեց մի շարք ադրբեջանական տարածքներ: Այս զավթումը համարելով հակամարտությունների լուծման ժամանակ ուժի կիրառման անթույլատրելիության խախտում, մենք ընդգծում ենք ադրբեջանական տարածքներից հայկական զորքերի դուրս բերման եւ բանակցությունների սեղանի շուրջ խնդրի քննարկման անհրաժեշտությունը, որպեսզի իրականանա խնդրի արդար եւ խաղաղ լուծում, ինչը կպաշտպանի Ադրբեջանի ժողովրդի օրինական իրավունքները»:

Ադրբեջանը հրադադար է տենչում

Ադրբեջանը շտապեցնում է ԵԱՀԽ Մինսկի խմբին «հայ-ադրբեջանական հակամարտության լուծման արդյունավետ միջոցառումներ կիրառելու» եւ հայտնել է, որ ինքը համաձայն է առանց նախապայմանի վեցամսյա հրադադարի: ԱԳ նախարար Հասան Հասանովը ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի նախագահ Մարիո Ռաֆայելլիին ուղերձ է հղել ՄԱԿ-ի ԱԽ թիվ 874 բանաձեւի կիրառման վերաբերյալ, որտեղ նա շեշտել է, թե Ադրբեջանը պատրաստ է գործուն եւ կայուն վեցամսյա հրադադարի, առանց որեւէ նախնական պահանջների: Հասանովը շեշտել է, որ Անվտանգության խորհրդի որոշումը հավաստում է Ադրբեջանի ինքնիշխանությունը, տարածքային ամբողջականությունը եւ սահմանների անխախտությունը: ՏԱՍՍ

Ադրբեջանի տնտեսությունը սկսում է կայունանալ

1993 թ. առաջին 9 ամիսներին Ադրբեջանի ազգային եկամուտը, համեմատած նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի հետ, նվազել է 11.6 տոկոսով, սակայն հոկտեմբերի մեջ գյուղատնտեսական բերքահավաքի շրջանը սկսելու հետեւանքով նկատվում է կայուն աճ: Միեւնույն ժամանակ, կառավարության զեկուցագրում նշվում է, որ 1992 թ. հունվարի 716 ռ միջին աշխատավարձը 1993 թ. հուլիսին դարձել է 19.858 ռուբլի: Ադրբեջանական կաբինետը վերջերս նաեւ անդրադարձել է 1992 թ. սեփականաշնորհման որոշմանը եւ ազգայնացրել է հանքարդյունաբերությունը, նպատակ ունենալով մեծացնել թանկարժեք քարերի արտադրությունը: Ըստ երկրաբանության պետական կոմիտեի տվյալների, սա հնարավորություն կտա թանկարժեք քարերի արդյունահանումը ամսական 1 մլն ռուբլուց հասցնել 10 միլիոնի: Թուրան

Ժողովրդավարությունը անպայման կզարգանա

Ադրբեջանի ղեկավարությունը լի է հանրապետությունում ժողովրդավարությունը զարգացնելու վճռականությամբ: Այդ մասին հայտարարեց Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը ԱՄՆ-ի պետդեպարտամենտի ներկայացուցիչ Թոմաս Սայմոնսի հետ կայացած հանդիպման ընթացքում: Հ. Ալիեւը միաժամանակ նշել է, որ ժողովրդավարության ճանապարհին դժվարություններ կան, եւ Ադրբեջանին անհրաժեշտ է ԱՄՆ ժողովրդավարության փորձը: Սայմոնսը դժվարացել է պատասխանել ԱՄՆ Կոնգրեսի Ադրբեջանին օգնություն հատկացնելը դադարեցնելու որոշումը չեղյալ հայտարարելու մասին Ալիեւի հարցին: Այդ որոշումն ընդունվել է 1991 թ., Կոնգրեսի կարծիքով Ադրբեջանում ժողովրդավարության անբավարար լինելու պատճառով: Պետդեպարտամենտի ներկայացուցչի կարծիքով, օգնության վերսկսումն անհրաժեշտ է, որպեսզի Ադրբեջանում զարգանա ժողովրդավարություն ու խաղաղություն հաստատվի տարածաշրջանում: ԻՖ

Պատասխան

Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարությունը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին

1993 թ. հոկտեմբերի 14-ի թիվ 874 բանաձեւի վերաբերյալ ՀՀ ԱԳՆ-ը ընդունել է մի հայտարարություն, որում մասնավորապես ողջունում է Անվտանգության խորհրդի կողմից ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի «Անի թիվ 822 եւ 853 բանաձեւերի իրականացման անհապաղ միջոցառումների ճշտված ժամանակացույցի» ընդունումը, որի հիմքում պարզորոշ եւ աներկբա կերպով ընկած է արյունահեղությունը դադարեցնելու եւ հակամարտությունը խաղաղ բանակցությունների միջոցով լուծելու սկզբունքը:

«Հայաստանը լիովին գիտակից է, որ մնացած բոլոր խնդիրները խաղաղ բանակցությունների միջոցով ու Մինսկի գործընթացի շրջանակներում կարգավորելու ԱԽ-ի դիրքորոշմանը», նշված է հայտարարության մեջ:

Այնուհետեւ հայտարարվում է, թե մենք հաստատապես գոհունակություն ենք հայտնում այն կապակցությամբ, որ ողջունելով եւ առաջարկելով սեպտեմբերի 28-ի ժամանակացույցը, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարությանը ճանաչում է իբրեւ հակամարտության կողմ:

Հայաստանի արտգործնախարարությունը նաեւ ողջունում է այդ բանաձեւով Դաշնակցային Ռուսաստանի հատուկ դերի ընդունումը, շրջանում մարդասիրական ջանքերին աջակցելուն ուղղված համընդհանուր կոչը, որը հատուկ պարտավորություններ է դնում Թուրքիայի կառավարության վրա, Մինսկի գործընթացում ՄԱԿ-ի հարաճուն ներկայությունն ու ՄԱԿ-ի եւ ԵԱՀԽ-ի ավելի սերտ համագործակցությունը, ինչպես նաեւ հակամարտության միջազգայնացումից խուսափելու նպատակով արված զգուշավորության կոչը:

Հայաստանը նախկինի պես անընդունելի է համարում բանաձեւում տեղ գտած որեւէ արտահայտություն, որը հավակնում է կանխորոշել Մինսկի համաժողովի ելքը: Այս բանաձեւով անվերապահ աջակցություն գտած ԵԱՀԽ Մինսկի գործընթացը հիմնված է եղել այն ընդհանուր համաձայնության վրա, ըստ որի Լեռնային Ղարաբաղի քաղաքական կարգավիճակը պետք է ճշտվի բանակցությունների միջոցով, Մինսկի համաժողովում:

«ԵԱՀԽ Մինսկի գործընթացի շրջանակներում տարվող բանակցություններով խնդիրը կարգավորելու Հայաստանի համաձայնությունը պայմանավորված է այդ սկզբունքի ընդունելությամբ: Համաժողովի ելքը կանխորոշող որեւէ արտահայտություն կամ գործողություն, մեր կարծիքով, հակասում է այդ սկզբունքին՝ վիժեցնելով ու կազմալուծելով խաղաղ գործընթացը», ասվում է հայտարարության մեջ:

Հայտարարության մեջ ասված է նաեւ, թե Հայաստանի կառավարությունը հոկտեմբերի 6-ին ընդունել է ժամանակացույցը, հույս հայտնելով, որ հակամարտության գլխավոր կողմերը Լեռնային Ղարաբաղն ու Ադրբեջանը կանեն նույնը: «Մենք գոհունակություն ենք հայտնում Մինսկի գործընթացում Լեռնային Ղարաբաղի գործուն մասնակցության եւ այս ժամանակացույցի կապակցությամբ նրա կոնստրուկտիվ պատասխանի առթիվ, ինչը թույլ է տալիս ենթադրել, որ կողմերի դիրքորոշումներն ավելի են մերձենում»:

ՀՀ ԱԳՆ-ն այնուամենայնիվ իր խոր մտահոգությունն է հայտնում Ադրբեջանի կողմից ժամանակացույցը մերժելու կապակցությամբ: Ադրբեջանի ԱԳՆ-ն այս անգամ նախկինից ավելի անդրդվելի ու կարծր դիրք է գրավել՝ նահանջելով իր այն տեսակետներից, որոնք արդեն իսկ դժվարություններ էին հարուցել Մինսկի խմբի բանակցությունների մոսկովյան ու փարիզյան փուլերում:

Ադրբեջանի ներկայիս դիրքորոշումը լուրջ կասկածներ է հարուցում, որ Ադրբեջանն իսկապես չի հրաժարվել ռազմական միջոցներով հարցը լուծելու իր վտանգավոր մտայնությունից:

Վերջում ՀՀ ԱԳՆ-ն հույս է հայտնում, որ Ադրբեջանն իր դիրքորոշումը կհամապատասխանեցնի ՄԱԿ-ի ԱԽ-ի 874 բանաձեւի ոգուն եւ խաղաղ բանակցությունների համար կգա որպես վստահելի գործընկեր: ■

Շուկա

Հայաստանում դեղերի գները բարձրացել են հազար անգամ

Հայաստանի բուժհիմնարկներում օգտագործվող դեղամիջոցների մոտ 40 տոկոսը ձեռք է բերվում Հայդեղագործության ինքնաֆինանսավորվող պետական ձեռնարկության միջոցով: Ինչպես Նոյյան տապան գործակալության թղթակցին հայտնեց այդ ձեռնարկության փոխտնօրեն Գագիկ Մկրտչյանը, մոտ 300 կնքված պայմանագրերով ձեռնարկությունը Հայաստան դեղեր է ներմուծում ԽՍՀՄ նախկին հանրապետություններից եւ արտասահմանյան մի շարք երկրներից: 3 մլրդ. ռուբլու պայմանագրեր են կնքված Ռուսաստանի, Բելառուսի, Ուկրաինայի դեղագործարանների հետ: Սակայն այժմ պայմանագրերի կատարումը խոչընդոտում է բանկային համակարգում ստեղծված բարդ իրավիճակը: Այսօր գործնականում Հայաստանից դուրս բանկային փոխանցումներ չեն կատարվում, որի պատճառով էլ ձեռնարկությունը դեռ անցած ամսից չի կարողանում իրացնել 76 միլիոն ռուբլի: Ձեռնարկությունը ձեռք բերած դեղերը վաճառում է ՀՀ առողջապահության նախարարությանը, դեղատներին ու այլ բուժական հիմնարկներին: Այս տարի ձեռնարկությունն ունի 5 մլրդ. 700 մլն. ռուբլու պետական պատվեր:

Համաձայն ՀՀ նախագահի հրամանագրի, ձեռնարկությունը դեղերի արժեքին կարող է ավելացնել միայն 32 տոկոս վերադիր, դեղատներում այդ գներն աճում են եւս 25 տոկոսով: Այսօր Հայաստանում դեղերի գները միջին հաշվով բարձրացել են հազար անգամ:

Անցած տարի ՀՀ կառավարությունը 2 մլն. էկյու վարկ է տրամադրել ձեռնարկությանը: Այդ միջոցներով այս տարվա ապրիլին Լեհաստանից, Չեխիայից, Հունգարիայից, Դանիայից եւ մի քանի այլ արտասահմանյան երկրներից 65 անուն դեղամիջոց է ներմուծվել Հայաստան, եւ այսօր, Գագիկ Մկրտչյանի վկայությամբ, հանրապետությունն ունի մի քանի անուն դեղամիջոցների մոտ մեկ տարվա պաշար: Դրանցից են բոլոր տեսակի հակադիաբետիկ պրեպարատներ, հակաասթմատիկ դեղամիջոցներ, նոշպա եւ այլն:

Մի քանի անուն դեղամիջոցներով հանրապետության պահանջները գրեթե 100 տոկոսով բավարարում են Հայաստանի դեղագործարանները: Մոտ 15 անուն դեղամիջոց է թողարկում նաեւ օրգանական քիմիայի ինստիտուտը՝ հակախոցային, սիրտ-անոթային պրեպարատներ, արյան մակարդիչներ եւ այլն: Երեւանի քիմիա-դեղագործարանը հայտնի տեխնոլոգիաներով արտադրում է յոդ, հալվեի (ալոե) էքստրակտ, մի քանի տեսակի վիտամիններ: Այսուհանդերձ, առաջին ութ ամսվա տվյալներով, Հայաստանի բուժհիմնարկներն ապահովվել են դեղերով եւ [illegible] մոտ 60 տոկոսի չափով, վիրակապական նյութերով՝ 30–40 տոկոսով, հիվանդի խնամքի պարագաներով՝ 18–20 տոկոսով:

Այսօր բուժհիմնարկների անհրաժեշտ մոտ 3 հազ. անուն դեղամիջոցներից շատերը հանրապետությունում գրեթե լիովին բացակայում են. չկան տարբեր տեսակի հակաբիոտիկներ, ցավազրկող նյութեր, հակացնցումային, սրտային պրեպարատներ եւ, իհարկե, վիրակապական նյութեր: ՆՏ

Չեռնոբիլի ԱԷԿ-ը չի փակվի: Երեկ Ուկրաինայի կառավարությունը որոշել է չեղյալ հայտարարել մինչեւ տարեվերջ Չեռնոբիլի ատոմակայանը փակելու որոշումը: Միեւնույն ժամանակ, չի գործի նաեւ Ուկրաինայում ատոմակայաններ կառուցելու արգելքը:

digitised by A.R.A.R.@

Բարքեր

«ԿԱԶՅՈԼ ՏԵՌԱԶԻՆԻԻ» ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՖԻԱՅԻ ԱՍՏԵՂԱՅԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

(Մակերեսային դիտարկումներ)

Երբ ավանդական մաֆիայի հետաքրքրության ոլորտում թմրադեղերը, կանայք ու բանկն են, մեզ մոտ՝ հացն է, բենզինը ու բանկը (միակ ընդհանուրը պայմանավորված է սանիտարահիգիենիկ հարցերով՝ կեղտոտ փողեր են, լվանալ է պետք): Ու «մաֆիոզի» վերանվանյալ հաց թխողն ու բենզինը սեփական գներով վաճառող հայ ցեխավիկը սեփականաշնորհման ընթացքում ինչ-ինչ բաներ էլ ձեռք գցեց, համատարած անտերության պայմաններում կամաց-կամաց իր համար «ոսկի տեղ արեց» ու դարձավ կազմալուծված տնտեսության փշրանքների միահեծան տերը: Իսկ մեր, ընդունված արտահայտությամբ, պատերազմի եւ շրջափակման մեջ գտնվող պետությունը չկարողացավ կամ չցանկացավ մաֆիայի դեմ էլ պատերազմել...

Մեղքս ինչ թաքցնեմ, մաֆիայի մասին գիտելիքներս հիմնականում սահմանափակվում են «Կնքահայրը», «Ծնվահրեը» եւ նմանատիպ մի քանի այլ կինոնկարներով: Ըստ այդմ, ունեցածս գեղարվեստական ընկալումներով, մաֆիան քաղաքակրթության արգասիք է: Հիշենք ընտանիքներ, ծեսավորված կլաններ, ավանդույթներ, որոշակի ծիսակարգ, հաստատված կարգուկանոն, արյան վրեժ ու ձեռքը համբուրելու սովորույթ...

Ձեռքը համբուրել... Ախորժակից ընկա: Նամուսի եւ պատիվների վերաբերյալ կայուն հասկացություններ ունեցող մեր կիսաասիացի-կիսաեվրոպացի տղամարդիկ ամենագեղեցկադեմ օրիորդներին անգամ այդ պատվին չեն արժանացնում: Հայ տղամարդը մեկ ուրիշ տղամարդու ձեռքը համբուրի՞... Երբ նույնիսկ մեր տեղական «կնքահայրերը» հատուկ ինձ համար դիտում կազմակերպեն, որ աչքովս տեսնեմ, թե նրանց «սանիկները» էլ արտասահմանյաններից վատը չեն, էլի չեմ հավատա: Ու օրինաչափ է, որ Ավո Ռաֆիկի թաղման մասին «Երկրի» ռեպորտաժի հեղինակն արձանագրել էր, միայն գեղարվեստական ընկալումներ ունեցողը կգրեր, թե «ներկաները ոսկե խաչեր ունեին վզներին: Ավոն նրանց բոլորի կնքահայրն էր»: Ստանիսլավսկուց էլ ավելի «չեմ հավատում»:

Որտե՞ղ են մեր մաֆիոզները: Մեկը հանրահայտ է, քանզի մականունն է այդպիսին. Մաֆիոզ Գագո: Օ, ոչ, ընդամենը դանդղկոտները (բեկում եւ քաղաքի լավագույն դանդղոտի դեպքը) շատ փոքր է մաֆիոզների շուրջ գծած իմ գեղարվեստական շրջանակը զբաղեցնելու համար: Մականունները էական չեն: Դրանց որ նայենք, զարգացած մաֆիոզական համակարգերի առջեւ գետինը պիտի մտնենք՝ էլ «ժնցիկ» ու «դիի», էլ «չուգուն» ու «կացին»: Դե պատկերացրեք այն մարդուն, որին «չուգուն» են ասում ու նա դա ընկալում է որպես իր հարգված, անունով լինելու արտահայտություն: Չէ, չէ, մի պատկերացրե՞ք Կազյոլ Տեռազինի, ըստ իս, բարեհունչ չէ՝ «գ»-ի ալիտերացիա կուտակում կա:

«Մաֆիան կմեռնի՝ մաֆիան չի հանձնվի», «Նրանք կարծես իշխանության են ձգտում»՝ ՀՀՇ-ի պաշտոնաթերթի երբեմնի վերնագրերից են:

Ամփոփե՞նք, որ «նրանք» կարծես իշխանության չէին ձգտում, այլ պատգամավորի անձեռնմխելիության իրավունքի: Ինչպես, պատգամավորության որոշ թեկնածուների ետեւում «հեղինակություններ» կանգնած էին, բայց եղեւ միայն առասպելական Փայլակի հեղինակությունը բավարարեց խորհրդարանում սեփական պատգամավոր ունենալու համար: Ե՞տքը: Եղիա Շամշյանը, ունեցածս տեղեկություններով, գայլոր առանձնապես աչքի չի ընկել: Երեւակայությունը չի հերիքում խորհրդարան ռումբ բերելու եւ կամ խոսափողի առջեւ զինված-պատրաստված կանգնելու համար (բազմաթիվ ոչ մաֆիոզի պատգամավորների պես):

Է, ինչո՞ւ կանգնի, կասի ՀՌԱ կուսակցությունը. «իշխանություններն են սերտաճել մաֆիայի հետ» կամ հակառակը՝ «մաֆիան՝ իշխանությունների հետ» ու ՆԳ նախարարն էլ իր չար բախտից կհաստատի, թե «էլ ավելի սերտաճում հնարավոր չէ»: Բայց իմ կինոնկարային ընկալումներից ելնելով չեմ ըմբռնում՝ ինչո՞ւ պիտի սերտաճեին, մի՞թե իրար խանգարում են: Կարծեմ Դավիթ Շահնազարյանն էր ժամանակին նման մի բան հայտարարել, թե «այսօր հանրապետությունում երկու իրական ուժ կա՝ ՀՀՇ-ն ու մաֆիան»: Իշխանությունը հավասար բաժանված է՝ տնտեսությունը՝ մաֆիային, իսկ քաղաքականությամբ զբաղվում է մնացած ազգաբնակչությունը: Մաֆիան ինչո՞ւ պիտի փորձի Հայաստանում որեւէ մեկին առնել, միթե նրա ոչ այնքան բանկ զինեն առանց այդ էլ չի տրվում: Պետության հետ մաֆիայի պարտադրված մրցակցությունը՝ արեւի տակ տեղ նվաճելու համար՝ սոսկ կինոնկարային ճշմարտություն է, իսկ մեր իրական աշխարհում իշխանությանը ընդդիմադիրներ չկան, այդպես ՆԳՆ-ն չէր սահմանափակվի մեքենաներում զենք փնտրելով, մի քանի գրամ թմրադեղ վաճառողներ «հայտնաբերելով» ու որեւէ «մամա Ռոզայի» «0-2»-ով երբեմն-երբեմն զբաղվելով (առանձին խոսակցության առարկա էլ այս հեռուստահաղորդումն է: Իհարկե, դժվար է գտնել գերտեսչական սնափառությանը ծագում տալու գայթակղությունը: Սակայն իրավական սուղ գիտելիքներս հանդերձ՝ էլ տեղյակ եմ անմեղության կանխավարկածի՝ մինչեւ դատարանի որոշումը մարդու մեղավորության մասին չհայտարարելու մասին: Բայց դե «0-2»-ի զզվելացունց սյուժեների հերոսները իրենց իրավունքները չգիտեն կամ միգուցե նրանց համոզում են, որ ձեռնտու է չիմանալ):

Է՞լ ինչ են անում օրինապահ մարմինները մաֆիայի դեմ: Եղան, այո, նաեւ որոշ սկանդալային ձերբակալություններ՝ Ավո, Ճանո եւն: Զավեշտ է, ինչ աղմուկով որ այդ Ճանոյին ձերբակալեցին, նույնպիսի սուսուփուսիկությամբ էլ բաց թողեցին: Ի՞նչ պատահեց. «Իրենց գով արեցին», ոստիկանական շրջաններին մոտ կանգնած մի անձնավորության մասնագիտական եզրակացությունն էր:

Մաֆիայի ներսում անհնազանդների, եւ պետության՝ մաֆիայի հետ «հաշիվ մաքրելու» հարցերը պարզ ու հստակ են: Նույն առասպելական Փայլակին զենքի ապօրինի կրման համար չդատապարտեցի՞ն: Հիմա էլ է այդ հոդվածը (ատրճանակ զգելու դյուրության շնորհիվ) խիստ մասսայական ու երբ հավելի առնենք ՆԳ նախարարի հեռուստատեսային հայտարարությունը, ըստ որի կարգուկանոնի պահպանման գործում «օրենքով գողերի» դերը մեծացածին է, ապա կարելի է մտնել, որ ամեն մի շրջանային ոստիկանապետ կարող էր ցանկացած «օրենքովի» խնդիրից գալ: Ցանկության առկայության դեպքում իհարկե, բայց առկա է դրա բացակայությունը ենթադրվող ու խիստ իրենց պատճառներով: Քանզի ինչքան էլ քաղաքի ոստիկանապետերը փոփոխվեն, նրանց գործողությունների նկարագիրն ընդհանուր է՝ բարոյական սահմանների իսպառ բացակայություն:

Այնպես որ, ախորժակներդ զսպեք՝ կոմիսար Կատանիաներ մեզանում չկան, չենք սպասել: Հայաստանն էլ ձեզ համար Իտալիա կամ Ամերիկա չէ, որ մաֆիայի դեմ պատերազմներ մղի...

Ա. Ի.

Կարճ

Էներգախնայողության գիտաժողով Երեւանում

Հոկտեմբերի 20-ին էներգետիկայի հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտում բացվեց «էներգախնայողության արդի վիճակը եւ զարգացման հեռանկարները ՀՀ-ում» թեմայով գիտատեխնիկական սեմինար խորհրդակցությունը: Ներածական խոսք ասաց ինստիտուտի տնօրեն Ի. Սարկիսյանը: Այնուհետեւ գիտական զեկուցումներով հանդես եկան ճանաչված մասնագետներ եւ գիտնականներ: Ֆիզմաթ գիտությունների դոկտոր Յուրի Գրիգորյանի զեկուցումը նվիրված էր էներգախնայողության եւ էներգաստատման վերլուծության թերմոդինամիկական սկզբունքներին, իսկ դոցենտ Լեւոն Եղիազարյանը հանդես եկավ «էներգախնայողությունը Հայաստանի էներգետիկայի ազգային աղբյուր» զեկուցումով: Տողերիս հեղինակի զեկուցումը նվիրված էր կաթսայատների փոխարեն փոքր հզորության ջեռուցման ՋԷԿ-եր նախագծելու եւ կառուցելու անհրաժեշտությանը գազատուրբինային տեղակայանքներով եւ հակաճնշումային տուրբիններով, որը հնարավորություն կտա խնայել հսկայական քանակությամբ վառելիք-էներգետիկ պաշարներ եւ լուծել մի շարք սուր էներգետիկ հիմնահարցեր: Սեմինարում քննարկվեցին հարցեր կապված բնակելի շենքերի եւ շինությունների ջերմամեկուսացման, էներգախնայողության քաղաքականության իրականացման, վառելիք-էներգետիկ պաշարների արդյունավետ օգտագործման հետ:

Հոկտեմբերի 21-ին սեմինար խորհրդակցությունը կշարունակի աշխատանքները:

ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՊԻԿՅԱՆ
էներգետիկայի հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող

Շարունակվում է Սերգեյ Մարտիրոսյանի մարաթոնը Ստեփանակերտից Նյու Յորք

Հոկտեմբերի 20-ին Նոյյան տապան գործակալությունը հաղորդագրություն է ստացել արդեն Բրեստում գտնվող Սերգեյ Մարտիրոսյանից. «Այսօր անցնում եմ ԱՊՀ եւ Լեհաստանի սահմանը: Տեղական բելառուսական թերթերը լավ են լուսաբանում մեր մարաթոնը, հետաքրքրվում են Ղարաբաղի հիմնախնդրով: Այստեղ՝ Բրեստում, մենք ավարտում ենք մարաթոնի առաջին փուլը: Ամենուրեք պատմում ենք Ղարաբաղի մասին, բոլորին ԼՂՀ-ն ճանաչելու կոչ ենք անում: Մյուս տեղեկությունը կհաղորդենք Վարշավայից»: ՆՏ

Երեւան

Գյուղը շրջափակման մե՞ջ

Խոսքը մայրաքաղաքի Դավիթաշենի 1-ին թաղամասում գտնվող թիվ 200 միջնակարգ դպրոցի մասին է, որն իր առաջին ուսումնական տարին դիմավորեց նոր շենքում: Այդ առթիվ փողփողացող եռագույնի ներքո ողջույնի ու շնորհավորանքի շատ խոսքեր հնչեցին, իսկ դպրոցի «իսկական» տերերը՝ աշակերտները, իրենց շնորհակալությունը հայտնեցին շինարարներին ու համապատասխան կազմակերպություններին: Նրանք անտեղյակ էին, որ օրեր անց իրենց ուսումնական շենքը երկու կողմերից առնվելու է կոյուղու ջրերի ափերի մեջ՝ վտանգելով իրենց իսկ առողջությունը: Դպրոցի տնօրեն Է. Խալափյանի տագնապ հնչեցնելուց հետո Մաշտոցի շրջխորհրդի պատասխանատու ընկերները բավարարվեցին միայն մեկ անգամ մեքենա ուղարկելով, որի մաքրիչ գործողությունները ոչ մի արդյունք չտվեցին:

Դպրոցական համալիրից ավելի վերեւ գտնվող շենքերից «բաց ընկած» ջրերը դուրս են ժայթքում դպրոցամերձ հատվածներից՝ հեղեղելով ոչ միայն կրթական այս հաստատության նկուղները, այլեւ իրական վտանգ ստեղծում հարակից շենքերի հիմքերի եւ ավտոտնակների ամրությանը: Ո՞վ է զբաղվելու կոյուղագծերի վերանորոգման աշխատանքներով, գուցե սպասում են մինչեւ գրտերն ընկնեն եւ ձմեռն իր սառը շունչով «կարգավորի» դրանք: Չի բացառվում, որ աղտոտ ջրերը խառնվեն խմելու ջրին եւ այս անգամ արդեն աններելի ուշացումով խոսենք մեր չարածների մասին ու զղջանք հանցավոր դանդաղկոտության համար:

Լ. Լ.

Ջավախք

Թերացում ուսման գործում

Ախուրյանի շրջանի հանրակրթական դպրոցներում ուսումնական տարին սկսվեց լուրջ թերություններով: Շրջանի 70 դպրոցներում, որ սովորում են 13 հազարից ավելի աշակերտ եւ աշխատում 2000 մանկավարժ, զգացվում է դասագրքերի, գրենական պիտույքների եւ ուսուցիչների խիստ պակաս: Դրանց վաճառքը իրենց ձեռքն են վերցրել առանձին «գործարար» մարդիկ: Շատերը չափազանց բարձր գներով դասագրքեր ձեռք բերելու հնարավորություն չունեն: Մանավանդ որ վաճառվում են ռուսական ռուբլով, իսկ ժողովրդի աշխատավարձը տրվում է արժեզրկված վրացական կտրոնով:

Մյուս կողմից, դպրոցների մեծ մասում լուծված չէ ջեռուցման հարցը: Հավանական է, որ չնչին քանակով հատկացվող վառելանյութը ու 500 խմ վառելափայտը Ջավախքի խստաշունչ ձմռանը չեն բավարարի դպրոցների պահանջը: Իսկ մի քանի գյուղի աշակերտներ, դպրոցի շենք չունենալու պատճառով, հարմարվել են մասնավոր շենքերում պարապմունքներն անցկացնելուն:

Աշխատասենյակից զրկված տեղի շրջբաժինը (բաժնին հատկացված շենքը, որը տարիներ առաջ ընդգրկված էր մերձեռը հանձնելու օրինակային ցուցակը) ափսոսանք հանձնվել է առանձին ոչ լրիվ միջնակարգ դպրոցի մարզադահլիճում:

ՄԻՍԱՔ ԹՈՐՈՍՅԱՆ
Ջավախք

Կապեր

Կամրապնդվեն հայ-եգիպտական հարաբերությունները

Հոկտեմբերի 20-ին մայրաքաղաքի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանում տեղի ունեցավ հանդիպում Հայաստանում Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության գործերի ժամանակավոր հավատարմատար պարոն Ահմեդ Ֆուադ Ռասլանի հետ: Բացման խոսքով հանդես եկավ համալսարանի ռեկտոր Ա. Խաչատրյանը: Դասախոսության թեման հայ-եգիպտական հարաբերություններն ու նրանց հետագա ամրապնդումն էր, քանզի Եգիպտոսն առաջին պետություններից էր, որ ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը՝ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելով նրա հետ, իսկ Հայաստանի դեսպանատունը Եգիպտոսում թվով երկրորդն է Ռուսաստանից հետո: Դեսպանն ավելացրեց, որ հայկական համայնքը Եգիպտոսում այն սարն է, որի զավակներն արաբական աշխարհին տվել են մեծ թվով արվեստագետներ, առեւտրականներ, իրավագետներ, մինչեւ անգամ վարչապետ, հետագայում վերջինիս անունով Նուբար փաշա վերանվանվեց եգիպտական մի քաղաք:

Նշվեց նաեւ երկու կողմերի գնահատած ամենաարժեք արժեքը՝ ազատությունը, որի հաստատման են ցանկանում երկու պետությունների կառավարությունները եւ ընդհանուր մի շարք հասկություններ, որոնք, ըստ նրա, ավելի են հեշտացնում քաղաքական ասպարեզում վերջիններիս մոտեցումը: Հետո դեսպանը պատասխանեց ուսանողներին հետաքրքրող մի շարք հարցերի, որոնք հիմնականում քաղաքական բնույթ էին կրում: Այն հարցին, թե ինչպիսի՞ն է Եգիպտոսի կառավարության եւ ժողովրդի դիրքորոշումը Ղարաբաղի հիմնահարցի լուծման մասին, նա պատասխանեց, որ արաբական աշխարհը կողմ է ազգային փոքրամասնությունների, մարդու իրավունքների հարցերը խաղաղ բանակցությունների միջոցով լուծելուն: Վերջում կողմերը փոխանակեցին հուշանվերներ, ակնկալելով, որ հետագայում կամրապնդվեն կապերը Կահիրեի, Ալեքսանդրիայի եւ Երեւանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանների միջեւ:

Ծանոթություն. **Ահմեդ Ֆուադ Ռասլանը ծնվել է 1942 թ. Եգիպտոսում: Ավարտել է Կահիրեի համալսարանը: Մինչ Հայաստան գալն աշխատել է Յորդանանում, ԱՄՆ-ում, Մոզամբիկում, Իսրայելում եւ Եգիպտոսի տարբեր բաժիններում: Մի շարք մենագրությունների եւ գիտական հոդվածների հեղինակ է, փիլիսոփայության դոկտոր: Վերջինիս դոկտորական թեզը կրում է «Միջազգային դիվանագիտության տեսություն» վերնագիրը: Զբաղվում է հակամարտությունների լուծման խնդիրներով: Տիրապետում է արաբերեն, անգլերեն, պորտուգալերեն եւ եբրայերեն լեզուներին:**

ՄԱՐԻՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

«ԱՐ-93» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունն ընդունում է օբսիդիանից պատրաստված զարդատուփերի, մոմակալների, մոխրամանների, ականջօղերի, կուլոնների, գրասենյակային հավաքածուների եւ այլ իրերի պատվերներ:
Հեռախոս 26-64-87

Վանաձոր

Բարեգործական նոր հիմնադրամ

Ստեղծվել է «Ափոփանք» բարեգործական նոր հիմնադրամը, որը նպատակ ունի նյութական աջակցություն ցուցաբերել զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին, հաշմանդամ եւ վիրավոր զինծառայողներին: «Ափոփանքի» հիմնադիր տնօրենն է Լյուդմիլա Շահնազարյանը: Վանաձորի կայազորի Սոդայի տանը տեղի ունեցած երեկոյի ժամանակ ելույթ ունեցան Սոդայի տան տնօրեն Վ. Կարապետյանը, Երեւանի «Հայրիկ» բարեգործական կազմակերպության ներկայացուցիչ Էդ. Հակոբյանը, զինծառայող Բ. Սարուխանյանը եւ այլոք: Վանաձորի արդշինբանկում «Ափոփանք» բարեգործական հիմնադրամի հաշվի համարն է 715150:

Կջեռուցվե՞ն Վանաձորի բնակելիները

Առնվազն 25 հազ. տոննա մազութ է հարկավոր, որպեսզի Վանաձորի ՋԷԿ-ը ձմռան ամիսներին կարողանա ապահովել քաղաքի ջեռուցումը: ՋԷԿ-ի տնօրեն Կորյուն Հազրոյանից տեղեկացանք, որ առ այսօր պահեստավորվել է ընդամենը 6200 տոննա մազութ, բայց ըստ նրա հավաստիացումների, մնացած քանակությունը եւս անպայման կստացվի: Մնում է հուսալ, որ վանաձորցիները հուսախաբ չեն լինի:

ՍԱՄՎԵԼ ՄԻՆԱՍՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Վանաձոր

digitised by A.R.A.R.@

Ղարաբաղ

ԱՌԱՍՊԵԼԱԿԱՆ ՄՈՆՏԵԻ ԱՌԵՂԾՎԱԾԸ

Այս տարվա հունիսի երկրորդ կեսից Մոնտե Մելքոնյանի անունն առավել գրանցվեց անմահների ցուցակում: Նա դարձավ անձնուրացության եւ նվիրվածության յուրահատուկ եւ վսեմագույն օրինակ, լրկ քաղցրության փոխարեն նոպաստավորեց եւ հետեւողականորեն իրագործելով հայրենասիրության վեհ գաղափարները:

Մոնտե Մելքոնյան երեւույթն այնքան վաղ դրսեւորեց իրեն, որ դեռ կենդանության օրոք իր շուրջն ստեղծվեցին բանահյուսական երկեր: Այդ երեւույթն անգամ իր մահվանից հետո շարունակում է հիացնել ոչ միայն իր հայրենակիցներին, այլ նաեւ օտարներին: Հիացնում է առաջին հերթին նրա՝ առասպելական կերպարանափոխությունը, որի մասին ահա թե ինչ է գրում ամերիկյան Los Angeles Times հանդեսն իր նոյեմբերի 9-ի համարում:

Այստեղ Սան Ջուակին հովտում գտնվող Վայսելիա քաղաքում (Ֆրեզնոյի մոտ, Կալիֆորնիա) մարդիկ դեռ զարմանում են, թե այդ ինչպես պատահեց, որ Մոնտե Մելքոնյանը՝ լեզուների հանդեպ հատուկ տաղանդ ունեցող այդ երիտասարդը, սովորական սկաուտից դարձավ միջազգային կարգի ահաբեկիչ, իսկ հետագայում՝ պատերազմի հերոս:

Նրան ճանաչողները՝ ծնողներից սկսած մինչեւ իր դասատուները եւ ծխական քահանան, ընդունելով հանդերձ, որ անսովոր տղա էր նա, չեն կարողանում թաքցնել իրենց զարմանքը այդ անկարելի թվացող կերպարանափոխության նկատմամբ: Մի կերպարանափոխություն, որը հայկական արմատներից կտրված երկրորդ սերնդի ամերիկահայ երիտասարդին տեղափոխում է Անգլիա՝ Օքսֆորդի համալսարանը, որտեղից էլ հայկական ընդհատակ, չորս տարվա արգելափակում ֆրանսիական բանտում եւ ապա համագործակցություն Յասեր Արաֆաթի հետ:

Այս խիստ զարմանալի եւ արկածալի կյանքն իր ավարտին հասավ այս ամառը, երբ Մոնտեն, 35 տարեկան հասակում, իր մահկանացուն կնքեց Լեռնային Ղարաբաղում, դառնալով այդ դաժան պատերազմում զոհված առաջին օտար քաղաքացին: Հարյուր հազարի հասնող սգո թափորը, Հայաստանի նախագահի առաջնորդությամբ, անցնելով մայրաքաղաք Երեւանի փողոցներով, մարտերում թրծված հերոսի անշնչացած մարմինը հասցրեց ազատամարտիկների հատուկ գերեզմանատունը, որ նայում է Արարատ լեռանը՝ հարեւան Թուրքիայի սահմանում, որտեղից իր հայրն էր 80 տարի առաջ ցեղասպանությունից մազապուրծ փրկվել:

Համայն աշխարհի հայությունը Մելքոնյանին համարում է նահատակ հերոս, իսկ անցյալ ձմեռվա նրա ջախջախիչ հաղթանակը ազերիների նկատմամբ՝ լեգենդանման արարք: Ամերիկահայերը նրանում տեսնում են հինգերորդ դարի հռչակավոր Սուրբ Վարդան Մամիկոնյանին, որը զոհվեց պարսիկների դեմ մղված անհավասար մարտում: Իսկ Լեռնային Ղարաբաղում մի շրջան վերանվանվել է նրա անունով (ԼՂՀ Մարտունի շրջկենտրոնը վերանվանվել է Մոնտեբերդ – խմբ.):

Ոչ մեկ տասնամյակ առաջ նրա հետքերը հայտնաբերած Հետաքննությունների Ֆեդերալ Բյուրոյի համար Մոնտեն պարզապես մի խորամանկ ահաբեկիչ էր, որը ղեկավարել էր 1980-ական թվականներին Բեյրութի մեջ կազմավորված ընդհատակյա խմբակցություններից ՀԱՀԳԲ-ն (ԱՍԱԼԱՆ): «Մենք երբեք հայկական դատի մասին չենք խոսել տանը: Չենք լցրել երեխաների գլուխները թրքական ցեղասպանության մանրամասնություններով, ասում է Մոնտեի հայրը՝ Չառլզ Մելքոնյանը, որը կահույքագործ է, այժմ թոշակառու, վերափոխությունը նրա կյանքում հենց այնպես է տեղի ունեցել»: Անցյալ ամիս եկեղեցական մի արարողությունից հետո ներկաները՝ ընտանիքի անդամներն ու ընկերները հիշեցին Մոնտեին եւ տեսաֆիլմ դիտեցին Հայաստանում պետականորեն կազմակերպված նրա թաղման մասին: Նրա պատմության ուսուցչուհին՝ Լինդա Յոսթ հազիվ կարողացավ դիտել ֆիլմը: Շատ էր հուզված: Նա փորձում էր հիշել իր տաղանդավոր աշակերտին, որը 16 տարեկան հասակում սահուն ճապոներեն եւ իսպաներեն էր կարողանում խոսել եւ բառացիորեն «մարսել» էր Լոկկի, Դեկարտի եւ Հոբզի գործությունները: «Նա իմ ամենափայլուն ուսանողն էր: Նրա նմանին կյանքում մի անգամ կարելի է հանդիպել», հիշում է Յոսթը, որը քսաներկու տարի է ինչ դասավանդում է Ուիլբրնի միջնակարգ դպրոցում: Ուրիշների շարքին նա էլ այժմ փորփրում է իր հիշողությունը հետագայում Մոնտեի կողմից ընտրված Դիմիտրիու Ջորջիու եւ Ալո ծածկանունների բացատրությունը գտնելու համար:

Ե՞րբ եւ որտե՞ղ վառվեց նրա մեջ այդ կրակը, հարցնում են նրանք, որ նրան 1970-ականների խոստմնալի հնագետից դարձրեց 1980-ական թվականների թուրք դիվանագետների հետապնդող, իսկ ավելի ուշ՝ 1990-ական թվերին՝ պատերազմի հերոս: «Դա մի զարմանահրաշ փոխակերպություն էր», ասում է տեղի ծխական հովիվ Հայր Վարդան Գասպարյանը: «Այդ այնքան ամերիկացի տղան կարողացավ ոչ միայն ձուլվել, այլեւ գլխիվայր շրջել այդ ամբողջ երեւույթը»:

Ոմանց համար անհաղթելի, իսկ ուրիշների համար ազատամարտիկ դարձած այդ երիտասարդը փոքր հասակում նման էր Ուիլյամ Սարոյանի պատմվածքների մանուկ «հերոսներին», որոնք նապաստակ են հետապնդում խաղողի այգիներում եւ սպանում ոռոգման առուների երկայնքով: Կոնյըրզ Էլեմենտար դպրոցում դառնում է աշակերտական խորհրդի առաջին ատենապետը եւ 8-րդ դասարանի ավարտական հանդեսի գլխավոր բանախոսը: «Մեր որդին այն փոքրիկ խաղաղարարն էր, որը կարողանում էր հաշտեցնել շրջապատի կռվարար տղաներին», պատմում է Մոնտեի մայրը՝ Վիրջինիա Զաբել Մելքոնյանը, որ ուսուցչուհի է: Մեր հարեւանը, որ երկու տղա ուներ, շաբաթը մեկ օգնության էր կանչում Մոնտեին, որ հաշտեցնի տղաներին. նա յուրահատուկ կարողություն ուներ այդպիսիների ուշադրությունը այլ բաների վրա շեղելով լուծել բոլոր հարցերը եւ խաղաղ ելք գտնել նրանց վեճերին»: «Երբ հայրս 1913 թվին եկավ հաստատվելու այս երկրում, նա մտադիր էր չհիշել անցյալը, ամեն ինչ հետեւում թողնել: Մենք այդ ոգով էլ դաստիարակել ենք մեր որդիներին», ավելացնում է հայրը՝ Չառլզ Մելքոնյանը, որ փորձում է իր որդու մարտունակությանը մի բացատրություն տալ: Չհիշելով առանձին, կոնկրետ դիպվածներ, նա մտաբերում է 1970 թվին ավտոմեքենայով կատարած իրենց մեկուկես տարվա շրջագայությունը, որի ընթացքում այցելել են 41 երկրներ՝ երեք տարբեր մայրցամաքներում: Իսպանիայում մի ուսուցչուհի հարցնում է այդ ժամանակ 12 տարեկան Մոնտեին, թե ինչ ազգության է պատկանում: «Ամերիկացի», պատասխանում է տղան անվարան: Ուսուցչուհին խնդրում է նրանից ծնողների միջոցով պարզել այդ հարցը եւ այդ երեկո առաջին անգամ նա իմանում է, որ ինքը հայ է եւ զավակը մի հինավուրց ժողովրդի, որն առաջինն է ընդունել քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն:

- Մեկ ամիս հետո Թուրքիայում Մոնտեն այցելում է իր մորական պապի տունը: Այդ ավանում, որ հայերն էին կառուցել ժամանակին, մեկ հայի է հանդիպում միայն: Թուրք տեղացիները ասում են, թե չգիտեն ինչու են հայերն այդտեղից հեռացել: Բայց տղայի սուր հայացքը նկատում է մի խաչ, որ տան դռան վրայից քերիչով մաքրված էր: «Մոնտեն ինձ պատմել է, որ այդ այցելությունից հետո նա վերափոխվել էր», պատմում է Մոնտեի կինը՝ Սեդան, 30 տարեկան, որն ավարտել է Երեւանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը: «Նա փաստորեն տեսել էր կորված վայրերը»:

Զգալով, որ դպրոցում այնքան էլ հետաքրքիր չէ նրա համար, ծնողները եւ դասատուները միաձայնական ջանքերով նրան ուղարկում են ճապոնիա սովորելու: Ուսման շրջանի ավարտին, երբ 15 տարեկան էր, փոխանակ տուն վերադառնալու, նա անցնում է Ասիա՝ շրջագայության: Հարավային Կորեայում ապրում է վանականների հետ, ապա առանց ծնողներին զգուշացնելու գնում է Վիետնամ եւ 35 մմ. լուսանկարչական ապարատով նկարում պատերազմի արհավիրքները այնտեղ: Տուն է վերադառնում կարատեին եւ ճապոներենին լավ տիրապետած, եւ այդ օրից սկսած կարծես մրցման մեջ է մտնում ինքն իր հետ: Բերկլիի Կալիֆորնիա համալսարանում նա երկուսուկես տարում մասնագիտանում է եւ հնագիտության, եւ Ասիայի հնագույն պատմության մեջ: Գերազանց գնահատականներ է ստանում բոլոր առարկաներից հակառակ այն բանին, որ ժամանակ առ ժամանակ նրա անհանգիստ բնավորությունը նրան դասերից կտրելով տանում է մեկ Ռիո դե Ժանեյրո՝ մասնակցելու կառնավալային հանդիսություններին, մեկ էլ Կամբոջայի թանկարժեք քարերի հանքերը, որտեղից հավաքած քարերը Թայլանդում հղկել տալով նա վաճառում էր Ամերիկայում իր ուսման ծախսերը հոգալու համար:

Նրա մեջ մարտնչողական ոգու դրսեւորումը ցայտուն կերպով արտահայտվել է միայն համալսարանի չորրորդ կուրսում, երբ իր եւ ընկերների կազմակերպած հայկական ցեղասպանության վերաբերյալ ցուցահանդեսը, թրքական կառավարության ճնշումների ազդեցության տակ, արգելվում է համալսարանի կողմից:

Թուրքիան երկար ժամանակ է, ինչ վիճարկում է Ամերիկայի եւ Եվրոպայի պատմաբանների հայկական ցեղասպանության վերաբերյալ ուղղումները, ասելով, որ դրանք հակաթուրք քարոզչության արդյունք են: Երբ հայեր մահացել են, պնդում են թուրք պատմաբանները, դա եղել է պատերազմի եւ սովի հետեւանքով: «Այդ պահից էլ, երեւի, սկսվում է Մոնտեի «քաղաքականացումը», քաղաքական մտածողության ձեւավորումը, ասում է Դավիթ Օկինեոն՝ Մոնտեի զարմիկը: Մենք այնպիսի աղմուկ բարձրացրինք, որ ստիպված եղան գրադարանում վերաբացել մեր ցուցահանդեսը, իսկ գրադարանավարին էլ հեռացրին պաշտոնից»:

Ծնողները տեղյակ չէին, բայց նա արդեն ընտրել էր իր ճանապարհը: Օքսֆորդ ընդունվելու պատրվակով Լոնդոն մեկնելու նախօրյակին նա դիպուկ մի ակնարկություն է անում հորը, ասելով. «Ես արդեն բավականաչափ կրթություն ունեմ այն ամենի համար, որ պատրաստվում եմ անել հետագայում»:

Այդ ժամանակ դա խորհրդավոր էր հնչում:

Օքսֆորդում նա երբեք էլ չի հայտնվում: Փոխարենը՝ Լոնդոնից Իրան էր անցնում, որտեղ անգլերեն է դասավանդում հայկական մի դպրոցում: Դա 1978 թվականն էր, շահի վերջին օրերը: Մոնտեն ականատես է լինում, թե ինչպես են ուղղաթիռներից ռմբակոծում անմեղ ցուցարարներին: Հետագայում նա իր եղբորը պատմել է, թե երբեք չի կարողացել մոռանալ մի օրից մյուսը անշնչացած մարմինների այդ կույտերը փողոցներում: Կյանքը, պարզապես, չափազանց էժան էր այնտեղ:

Իրանից անցնում է Բեյրութ, պաշտպանելու քաղաքի հայկական թաղամասերը աջակողմյան քրիստոնյա ֆալանգիստների հարձակումներից: Տեղի աջակողմյան դաշնակները սիրով են ընդունում «ամերիկացի» լուրջ երիտասարդին, վստահելով նրան հրացան եւ գիշերային հերթապահություն: Ոգեւորված նրա օրինակով եւ հույս ունենալով հայերեն սովորել, նրա եղբայրը՝ Մարգարն ու զարմիկը՝ Օկինեոն շուտով միանում են նրան:

Հաջորդող տասնութ ամիսների ընթացքում Մոնտեն վեց այլ լեզուներ է տիրապետում եւ ականատես լինում, թե ինչպես են մարդիկ իրենց տնով-տեղով տեղափոխվում Հարավային Կալիֆորնիա, փախչելու համար անհեթեթ պատերազմի արհավիրքներից: Ապա հիասթափվելով դաշնակցությունից, նա ընկնում է մարքսիստ տեսաբան Ալեք Յենիկոմշյանի ազդեցության տակ, որը բեյրութաբնակ ճանաչված ընտանիքի որդին էր եւ քարոզում էր խիստ ու վճռական միջոցների դիմել:

Մոնտեն սկսում է հանդիպումներ ունենալ չորս տարի առաջ իրաքահայ մարքսիստական խմբի կողմից հիմնադրված ՀԱՀԳԲ-ի անդամների հետ, որոնք պայքարում էին հանուն Պաղեստինի ազատագրության: Մի օր նրան, եղբորը եւ զարմիկին տանում են կենտրոնատեղի: «Մոնտեն լուրջ կասկածներ ուներ ձախակողմյան այդ կազմակերպության նկատմամբ, ասում է եղբայրը, բայց նա շատ էր ցանկանում օգնել հայերին եւ ինչքան հնարավոր է շուտ: Նա անդամակցում է այդ կազմակերպությանը, որ դավանում էր բռնի միջոցներով վերազարթեցնել կատարված ցեղասպանության մասին հիշողությունները մարդկանց մտքերում, եւ պատժել թուրքերին»:

Մոնտեի եղբայրը միանում է ՊԱԿ-ի մարքսիստական ջոկատներին, այն հավատով, որ շրջանում կայունություն հաստատելու միակ բանալին պաղեստինյան պետության հիմնադրումն էր: Օկինեոն վերադառնում է տուն՝ Ֆրեզնո:

Բեյրութում Մելքոնյանը ընդհատակում մնում է երեք տարի, հասնելով այդ մարքսիստ խմբավորման հրամանատարի տեղակալի աստիճանին: Խմբի գործողությունները ծավալվում են գրեթե ամենուրեք, պատճառ դառնալով ռմբակոծությունների, թուրք դիվանագետների սպանությանը եւ ահաբեկչական այլ գործողությունների, որոնց շարքում 1982-ին Անկարայի օդանավակայանում տեղի ունեցած միջադեպը, որի ընթացքում 10 հոգի սպանվեց եւ 72-ը վիրավորվեցին:

ՀՖԲ-ն պարզում է, որ ծնողներն անտեղյակ են այդ բոլորից: «Դեռ ավելին, պատմում է հայրը՝ Չառլզը, երբ այդ խորհրդավոր հեռախոսազանգը չլիներ, մենք երբեք էլ չէինք իմանա, թե մեր որդին բանտարկված է Ֆրանսիայում հունական կեղծ անձնագիր կրելու համար: Շատ տարօրինակ էր: Այդ ձայնը մեզ ասաց. «Դիմիտրիու Ջորջիուն բանտից ազատվել է»: Հարցրեցի, իսկ ո՞վ է, գրողը տանի, այդ Դիմիտրիու Ջորջիուն: Նա պատասխանեց. «Ձեր որդին է»:

Ծնողները մեկնում են Բեյրութ 1982-ին, որտեղ համոզվում են, որ Մոնտեն շատ է խրված այդ գործի մեջ եւ Արաֆաթը ինքն անձամբ միջամտել է երկու անգամ, որպեսզի ազատ արձակի նրան լիբիացիների ձեռքից: Նրանք որպես լրտես ձերբակալել էին Մոնտեին: «Ես նրան հարցրեցի, հիշում է հայրը, թե ինչու է այդ հիմարությունները անում: Նա պատասխանեց ժպտալով. «սա հարյուր տարվա շարժում է, եւ թե ձեր սերնդի մարդիկ հիսուն տարի առաջ սկսած լինեին այն, մենք այժմ այդքան ժամանակով առաջ անցած կլինեինք»:

Հետագայում, սակայն, այդ կազմակերպության հիմնադիրներից իրաքահայ Հակոբ Հակոբյանի հետ ունեցած տարակարծությունների պատճառով խզում է հարաբերությունները եւ հիմնում Ֆրանսիայում մի նոր հեղափոխական շարժում: 1985-ին ֆրանսիական ոստիկանությունը նրա բնակարանում խուզարկության ժամանակ հայտնաբերում է երկու ատրճանակ եւ մի թուրք դիվանագետի երթուղու քարտեզը: Որպես հետեւանք՝ չորս տարի բանտարկվում է Ֆրանսիայում: «Տարօրինակ է, բայց ես կարող էի հանգիստ քնել այլեւս, վերջապես հաստատ իմանալով, թե որտեղ է իմ որդին», ասում է մայրը:

Բանտում կատարած գրառումներում Մոնտեն խոստովանում է, որ հայկական դատի բանակը թերի կողմեր ուներ եւ կոչ է անում հայ հեղափոխականներին միանալու քուրդ կամ նույնիսկ թուրք ապստամբների հետ եւ պարտիզանական ջոկատներ կազմել արեւելյան Թուրքիայում: «Գրիչը գրիչ է, իսկ զենքը զենք, գրում է նա, այժմ մենք ավելի շատ զենքի կարիքն ունենք, քան գրչի»: Գիտակցում էր, որ երկար ժամանակ կպահանջվի, բայց հավատում էր, կգա օրը, երբ Թուրքիայում բռնագրավված հողերը կմիացվեն Հայաստանին:

Խորհրդային Միության փլուզումն ու անկախ Հայաստանի գոյացումը փոխեցին ամեն ինչ: 1990-ին բանտից ազատված երիտասարդի առաջ նոր հնարավորություններ բացվեցին: Իմացավ, որ Լեռնային Ղարաբաղում հայերը փորձում են անկախություն ձեռք բերել: Առանց տատանվելու զինվորագրվեց: Կարգ ու կանոն հաստատեց բանակում: Արգելեց խմիչքի եւ թմրադեղերի օգտագործումը: 11 ամսում նրա զորաբաժինը 1.500 քառ. կմ հողատարածություն գրավեց ազերիներից:

Հայերը հավատում են, որ ամեն մարդու բախտը գրված է իր ճակատին: Մոնտեն պնդում էր, որ միշտ կրակի գծի առաջին շարքում լինի: Այնտեղ էլ նա զոհվեց այս տարվա հունիսին բեկորային գնդակից: «Որդիս չընտրեց բազկաթոռի մեջ հանգիստ նստել-սպասելու ուղին», ասում է հայրը: «Երբ ռազմաճակատի առաջին գծում ես, վաղ թե ուշ գնդակը դիպչելու է քեզ»:

Նրա վառ հիշատակը պայծառ է մնում իր ծանոթների, հարազատների սրտերում ու հոգիներում:

Los Angeles Times

digitised by A.R.A.R.@

Ռուսիա

Հիմնական բարդությունը քաոսն է ու կաշառակերությունը

Ֆրանսուազ Տոմ. - Ես չեմ կարծում, որ այն պահը, որ այսօր մենք վերապրում ենք, վերջինն է լինելու: Եւ ես արդեն չեմ կասկածում, որ հարց պետք է դրվի ոչ թե ժողովրդավարության, այլ ավելի շատ կարգ ու կանոնի մասին:

«Պուան» - Կնպաստի՞ արդյոք պատգամավորների խռովության ճնշումը այդ կարգ ու կանոնի հաստատմանը:

- Ոչ: Եւ ընդհանրապես հարցն այսպես է դրված. կկարողանա՞ արդյոք Բորիս Ելցինը կարգ ու կանոն հաստատել: Ես դրան չեմ հավատում: Քաոսի պատճառները շատ ավելի խորքային բնույթ ունեն, քան սովորական խռովությունն է, ասել եւս, որ այն արդեն ճնշված է: Եւ այդ պատճառները անկախ խռովության հետ մինչեւ չեն վերացել: Ժողովրդավարական ճամբարը հավանաբար եւս մեկ անգամ կտրոհվի, ինչպես դա եղավ 1991 թվականի խռովությունից հետո, երբ Ռուցկոյն ու Խասբուլատովը հեռացան Ելցինից: Իսկ չէ՞ որ պայքարը իշխանության համար ծնունդ է առնում ոչ միայն կոնկրետ անհատների միջեւ բեւեռամիտությունից, ինչը տեղ ուներ բոլշեւիկյան էպոխայի տարիներին, այլեւ հասարակական պառակտումից: Մի կողմից գտնվում են հաղթողների ճամբարը: Այդ ճամբարը միավորում է նրանց, ով հաջողության է հասել լիբերալիզմի ալիքի վրա, ներառյալ պարտապարատչիկները, որոնք օգտագործեցին նոր համակարգը իրենց անձնական շահադիտական նպատակների համար: Այդ ճամբարը ներկայացնում է երկրի բնակչության ոչ ավելի, քան 5 տոկոսը: Նրանց, ովքեր զարմանալիորեն կարճ ժամանակահատվածում խոսել են նույնքան զարմանալի հաջողությունների մասին: Մյուս կողմից, բնակչության գերակշռող մեծամասնությունն է, որը շատ ավելի վատ է ապրում, քան խորհրդային իշխանության ժամանակներում: Նրանք ոչ մի հնարավորություն չունեն արդարացի գնահատական տալու «նոր ազատություններին»:

- Այդ սոցիալական պառակտումը վերածվում է քաղաքական պառակտման. հարուստ ռեֆորմատորները մի կողմից եւ աղքատների կարոտախտը մյուս:

- Իրավիճակը մոտ է դրան: Ներկայումս Ելցինին պաշտպանում է էլիտան, որը դեռեւս զբաղված է պետական կարկանդակի բաժանման գործով: Եւ ընդհակառակը, «լյումպենացված զանգվածի» ողջ էներգիան ծախսվում է գոյության համար ամենօրյա պայքարում: Հենց նրա՝ «լյումպենացված զանգվածի» վրա էին ուզում հենվել ապստամբած պատգամավորները, բայց այդ զանգվածը լիովին անտարբեր մնաց մոսկովյան իրադարձությունների նկատմամբ: Դա տեղի ունեցավ, որովհետեւ կաշառակերությունը համատարած բնույթ է ստացել եւ քննարկումներն այդ հարցի շուրջ, իջնելով փոխադարձ ստորացման աստիճանի, լիովին վարկաբեկեցին քաղաքական շերտը:

- Ինչպիսի՞ն է Ելցինի դերը, խորացնո՞ւմ է նա արդյոք, թե հարթում հակասությունները:

- Ինչպես հայտնի է, Ելցինը անկանխատեսելի մարդ է: 1991 թ. օգոստոսյան խռովությունից հետո նա անհայտացավ երեք շաբաթ: Նա չկարողացավ անհրաժեշտ ձեւով օգտագործել նաեւ իր հաղթանակը ապրիլյան հանրաքվեում: Հավանական է, որ այս անգամ եւս նա չի կարողանա ամրապնդել իր հաջողությունը:

- 1991 թ. միամտությունից հետո Ռուցկոյի այժմյան պահվածքը... Ո՞վ կարող է ապագայում ընդդիմություն դառնալ Ելցինին:

- Ժողովրդավարների համար մեծ հաջողություն էր այն, որ նրանց ընդդիմախոսների շարքերում չգտնվեց քիչ թե շատ ուժեղ անհատականություն: Ռուցկոյի հիմարությունը Ռուսաստանում առածների տեղիք է տալիս. նրան անվանում էին «Բեղավոր սատող»: Բայց եթե մի գեղեցիկ օր ի հայտ գա մի իսկական առաջնորդ, ապա ֆաշիստական սպառնալիքը իրականություն կդառնա:

- Հաշվի առնելով անցյալի սխալները եւ նրանց ներկա շարունակությունը, կարո՞ղ է արդյոք Ելցինը տեղի տալ բռնատիրության հաստատման գայթակղությանը:

- Ես չեմ կարծում, թե այսօրվա Ռուսաստանում կարող է բռնատիրություն լինել: Եւ ոչ այնքան այն պատճառով, որ Ելցինը ժողովրդավար է, որքան այն, որ երկրում տիրում է համակողմանի անարխիա: Երբ Մոսկվայում մաֆիական խմբավորումները կռվում են միմյանց հետ, ապա մի շարք այլ քաղաքներ գտնվում են որեւէ մաֆիայի լիակատար իշխանության տակ: Այս պայմաններում Ելցինին սպասում է հետեւյալ ընտրությունը. փորձել իրականացնել սեփական մտահղացումները շրջաններում, կանգնելով տեղական «բարոններին» իր անձի դեմ հանելու վտանգի առջեւ, կամ թողնել ամեն ինչ այնպես, ինչպես որ կա: Նա հավանաբար կհակվի երկրորդին:

- Ի՞նչ փոխհատուցում կարող է պահանջել բանակը ճգնաժամի ընթացքում Ելցինին ցույց տված աջակցության համար:

- Միակ բանը, որ պահանջում է բանակի վերնախավը, այն է, որպեսզի իրեն թույլ տան հանգիստ սպեկուլյացիա անել, կողոպտել ռազմական ունեցվածքը: Օրինակ, որպեսզի չխանգարեն օգտագործել ավիացիան ճապոնական մեքենաների մաքսանենգ փոխադրումների համար: Նրանց հավատարմությունը Ելցինին ուղղակի համեմատական է գործունեության այն ազատությանը, որը նախագահը տալիս է նրանց: Անցած տարվա մարտին, առաջին փորձից հետո, երբ բանակը դրսեւորեց իր հավատարմությունը, ի պատասխան Ելցինը ցրեց բանակում կաշառակերության դեմ պայքարի հանձնաժողովը: Բանակը հասարակության համարժեք հայելային պատկերն է: Վերնախավը հարստանում է, իսկ հենքը՝ բշվառանում:

«ՄԱՅԱԽՈՍԱԿԱՆՆԵՐ» ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

«Սառը պատերազմին» եւ ԽՍՀՄ-ի փլուզմանը հաջորդելու եկած համընդհանուր ժողովրդավարացման եւ շուկայական միջոցներով շուտափույթ տնտեսական դրախտի կառուցման առասպելը ցավոք ցնդում է օբյեկտիվ իրականության ճնշման տակ: Հիացական դիֆերամբները «նոր մտածողության» առաջամարտիկներին, որոնք կեղծ ազատականացման տարերքով տարված փոշիացրին մեծ երկրի փառքն ու հսկայական կարողությունները, իրենց տեղը զիջում են սպանիչ քննադատությանը նախկին սիրեցյալների նկատմամբ եւ տխուր մահախոսականներին՝ նվիրված այն երկրին, որն ընդամենը մի քանի տարի առաջ դասվում էր աշխարհի գերհզոր տերությունների շարքում: Նոստալգիական խաբեության եւ ոչ մի տրամաբանության չենթարկվող ինքնախաբեության դիմակը պատռվել է եւ նրա ճեղքվածքներից հանրությանն են ներկայանում եսամոլության ախտով համակված կեղծ մարգարեների զզվելի կերպարները: Երկու երկար ու ձիգ տարի պահանջվեց, որպեսզի Արեւմուտքի ամենագետ մասնագետները գոնե իրենց համար «բացահայտեին», որ այն ամենը, ինչ տեղի է ունենում նախկին Խորհրդային Միության տարածքում, ոչ այլ ինչ է, քան նոր եւ հին կլիկաների կողմից իրականացվող անզուսպ թալան: Բնական հարց է ծագում, արդյոք Արեւմուտքի մեր նորաթուխ բարեկամները պատասխանատվություն չե՞ն կրում Ռուսաստանում եւ մյուս հանրապետություններում տիրող իրավիճակի համար: Չէ որ ամիսներ շարունակ ամենալուրջ քաղաքական եւ տնտեսագիտական հանդեսներում, ռադիոկայանների վերլուծական հաղորդումներում հստակորեն ներկայացնելով նորանկախ պետությունների ղեկավարների քաղաքական ընտրության ողջ սնանկությունն ու կործանարարությունը, զանգվածային գիտակցության մշակմանն ուղղված իրենց խոսքում անվերապահորեն պաշտպանում էին այդ նույն ղեկավարներին եւ նրանց գործողությունները: Երկակի ստանդարտների պրակտիկան գուցե եւ քաղաքագիտության արվեստի բաղկացուցիչ մասն է, սակայն դրանց կիրառումը կյանքում մեր երկրներին ու ժողովուրդներին արյունարբությունից բացի ուրիշ ոչինչ չի բերում:

Հեռու չէ այն ժամանակը, երբ հենց նույն Արեւմուտքը կպատռի նաեւ հայկական ողբերգության ճարտարապետների դիմակները: Որքան ցավալի կլինի, եթե այստեղ եւս արեւմտյան ուշացած անկեղծությունները ներկայանան մահախոսականների տեսքով:

Ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում երկու հարցազրույց՝ տպագրված ֆրանսիական «Պուան» շաբաթաթերթում: Դրանցից մեկը հարցազրույց է խորհրդագետ, «Գորբաչովի պահը» գրքի հեղինակ Ֆրանսուազ Տոմի հետ, որը վերնագրված է «Հիմնական բարդությունը քաոսն է ու կաշառակերությունը»: Երկրորդ հարցազրույցը Հելմուտ Սոնենֆելդի հետ է եւ կրում է «Բացառված չէ Ռուսաստանի մասնատումը» բազմանշանակ խորագիրը:

ՆԱՏԱԼՅԱ ԺԵՌԼՅԱՆ

Բացառված չէ Ռուսաստանի մասնատումը

Հելմուտ Սոնենֆելդ. - Ճգնաժամի հասունացման ընթացքում ամերիկացիները Կրեմլին հասկացնել տվին, որ իրենց աջակցությունը կախված է լինելու այն բանից, թե որքան չափավոր կլինի ուժի կիրառումը կարգ ու կանոնի հաստատման համար: Հավանական է, որ հենց այդ վերաբերմունքը պահպանողականներին դրդեց բռնության դիմել, այն դեպքում, երբ Ելցինը թեւաթափ էր եղել Արեւմուտքից եկող «զսպվածության» ճնշման տակ: Պետք չէ, որ այսուհետ Արեւմուտքը չափազանց ուղղակի ձեւով միջամտի ռուսական գործերի կառավարմանը: Ժողովրդավարության զարգացումը արտասահմանի չթուլացող ուշադրության տակ կլինի, բայց ժողովրդավարության գործընթացը պետք է տեղական ծագում ունենա, այլ ոչ թե ներմուծվի եւ կառավարվի արտասահմանից:

«Պուան» - Ի՞նչ վիճակում է հայտնվել Ելցինը այս ճգնաժամից հետո:

- Բորիս Ելցինը հաղթանակող է: Հաղթանակող, որը մեծ պարտքի տակ է իր զինվորականների առջեւ: Պարտքերի մի մասը իբրեւ կանխավճար էր տվել, կանխատեսելով հակամարտությունը պահպանողականների հետ: Դրանով կարելի է բացատրել այն, որ Կրեմլի ղեկավարը չտեսնելու տվեց իր բանակի մուտքը Վրաստան, կամ այն, որ նա ընդունեց նախկին ԽՍՀՄ ողջ տարածքում Ռուսաստանի «ընդլայնվող պատասխանատվության» ծավալապաշտական կոնցեպցիան:

- Կօգնե՞ն արդյոք ընտրությունները քաղաքական ճգնաժամից դուրս գալու գործին:

- Այս տարվա դեկտեմբերին տեղի ունենալիք ընտրությունները նախագահին շոշափելի առավելություն չեն տա: Սահմանադրական բարեփոխումը փոխզիջում է պահանջելու: Բայց Ելցինը փորձեց այդ միջոցին դիմել հին խորհրդարանի հետ, այն ցրելուց առաջ: Այդպիսի փոխզիջումը կարող է կրկին փակուղու հասցնել:

- Չի՞ բխում արդյոք ամենամեծ վտանգը շրջաններից:

- Որոշ շրջաններում մոսկովյան ճգնաժամը խթանեց նրանց ձգտումը ինքնիշխանության եւ անգամ անկախության: Ռուսաստանը այլեւս օրինակ չէ, ինչպես նախկին ԽՍՀՄ-ը: Այն ռուս էության նվաճումների եւ ծավալապաշտության արդյունք է: Եւ հարցը ոչ այնքան էթնիկական կազմի, որքան տնտեսության մեջ է: Ռուսական Սիբիրի որոշ շրջաններ շատ ավելի մոտ են խաղաղօվկիանոսյան շրջանին, քան Մոսկվային: Բացառված չէ Ռուսաստանի փլուզումը եւ նորանկախ պետությունների ի հայտ գալը: ■

Գրքեր

«Ազգ» թերթի գրադարան

Հեղինակից, հրատարակչից կամ կազմակերպություններից վերջերս ստացել ենք հետեւյալ գրքերը:

Անդրեասյան Ա., «Պատմութիւն Ռամկավար ազատական կուսակցութեան Ամերիկայի արեւմտեան շրջանակի», Լոս Անջելես, 1981 թ., 196 էջ, գինը 10 դոլ., (ստ-ցու համար դիմել «Նոր օր»-ին)

(Նվիրված է Ռամկավար եւ վերակազմյալ Հնչակյան (Ազատական) կուսակցությունների միավորման 60-րդ տարեդարձին) արեւմտահայ լեզվով:

ՄԱԿ, Ընդհանուր ժողով, 48-րդ նստաշրջան,

ա) Բուլղարիայի գլխ. պատվիրակության նստաշրջանի բացումը:

բ) Լռության րոպե՝ նվիրված աղոթքին կամ խոհին:

գ) Ընդհանուր ժողովի 48-րդ նստաշրջանի ներկայացուցիչների լիազորությունները (ռուս. լեզվով, բնագիրը անգլերեն):

Միավորված ազգերի կազմակերպության մասին հիմնական տեղեկություններ, Նյու Յորք, 1992 թ., 291 էջ:

ա) ՄԱԿ-ի կազմակերպվածքն ու կառուցվածքը:

բ) Միջազգային խաղաղություն եւ անվտանգություն:

գ) Տնտեսական եւ սոցիալական առաջընթաց:

դ) Մարդու իրավունքներ:

ե) Ապագաղութացում:

զ) Միջազգային իրավունք:

է) Միջպետական գործակալություններ, որոնք կապված են ՄԱԿ-ի հետ:

ը) Լրացուցիչ տեղեկություններ:

(անգլերեն օրինակ. «Basic facts about the united nations»)

ՄԱԿ-ի մասին հիմնական տեղեկություններ, Նյու Յորք, 1989 թ., 236 էջ:

ա) ՄԱԿ. Նրա նպատակներն ու սկզբունքները, կառուցվածքը:

բ) ՄԱԿ-ը՝ միջազգային խաղաղության եւ անվտանգության համար:

գ) ՄԱԿ-ը՝ տնտեսական եւ սոցիալական առաջընթացում:

դ) ՄԱԿ-ը՝ մարդու իրավունքների համար:

ե) ՄԱԿ-ը՝ հանուն ապագաղութացման:

զ) ՄԱԿ-ը՝ միջազգային իրավունքի ասպարեզում:

է) ՄԱԿ-ի հետ կապված միջպետական գործակալությունները:

ը) Լրացուցիչ տեղեկություններ:

(անգլ. «Basic facts about the united nations»)

Մարդու իրավունքների համաշխարհային կոնգրես, Վիեննայի հռչակագիրը եւ գործողության ծրագիրը հունիս, 1993 թ., ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալիի բացման խոսքը, ՄԱԿ, 1993 թ., 71 էջ

(անգլ. «World conference on human rigghts»)

«Միջազգային դատարանի կանոնադրությունը եւ ՄԱԿ-ի հռչակագիրը», Նյու Յորք, 87 էջ (անգլ. «Carter of the United Nations and Statue of the International Court of Justice»):

Վազգեն Համբարձումյան, «Հայոց լեզվի դասական ուղղագրության հիմունքները», Երեւան, 1993 թ., 54 էջ:

ա) Մեսրոպատառ ուղղագրության զարգացման փուլերը:

բ) Հայերենի ուղղագրության սկզբունքները:

գ) Ուղղագրական «բարեփոխությունը»՝ արտաքին միջամտություն:

դ) Ձայնավորների ուղղագրությունը:

ե) Ձայնորդների ուղղագրությունը:

զ) Երկբարբառների եւ եռաբարբառների ուղղագրությունը:

է) Բաղաձայնների ուղղագրությունը (արեւելահայերեն):

Յակոբ Կարապենց, «Երկու աշխարհ», գրական փորձագրություններ, Բոստոն, Բլու Քրեյն Բուքս, 1992 թ., 401 էջ:

50 փորձագրություն (էսսե) Պարույր Սեւակի, Ռուբեն Գալչյանի, Հրանտ Մաթեւոսյանի, Գեւորգ Էմինի, Չարենցի, Բակունցի, Համաստեղի, Բենիամին Նուրիկյանի, Արամ Հայկազի, Սարոյանի, Նիկոս Կազանձակիսի, Շարաթիանեանի, Ջեյմս Ջոյսի ստեղծագործությունների շուրջ (արեւմտահայերեն):

Վարանդ (Սուքիաս Քուրքչյան), «Նոր Նեմեզիդա», Երեւան, 1993 թ., 66 էջ:

Դրամատիկական տոնով, վերջում «Արցախ» երգի նոտաները (խոսք՝ Վարանդի, երաժշտությունը՝ Լյուդվիգ Բազիլ), (արեւելահայերեն դասական ուղղագրությամբ):

Հր. Թամրազյան, «Հակոբ Ասատուրյան», Երեւան, 1993թ., 139 էջ, կյանքը եւ գործը:

Ստ. Վարդանյան, «Լուսավորչի տեսիլքը», Երեւան, 1993 թ., 335 էջ, չափածո պատմավեպ:

Սիլվա Կապուտիկյան, «Հոգու նույն երթուղիներով», Երեւան, 1993 թ., 148 էջ:

Ուղեգիր Արեւմտյան Գերմանիայի եւ Ավստրիայի հայ գաղթօջախների մասին:

Հակոբ Ճոլյան, «Ասպերում մնացած կյանք», Երեւան, 1991 թ., 83 էջ, գեղարվեստական վիպակ

Սամվել Սեւադա, «Սահման տեսդյուրի», Լոս Անջելես, 1992 թ., 63 էջ:

Հակոբ Ճոլյան, «Երկվյալ մարդը», Երեւան, 1993 թ., 144 էջ, վավերագրական ակնարկներ:

Սերուժան Սիմոնյան, «Հուր-Հուր մեծ թիթեռի պատմությունը», Երեւան, 1993 թ., 132 էջ, հեքիաթների ժողովածու:

Արշակ Վիրաբյան, «Հանրահայտ արցախցիները», ռուսերեն, Երեւան, 1992 թ., գիրք I, 155 էջ, գրքում զետեղված է Արցախի վարչական քարտեզը:

Ս. Ա. Ասլանյան, «Ռուս-հայերեն ռազմական բառարան», Երեւան, 1992 թ., 180 էջ: ■

digitised by A.R.A.R.@

Աֆրիկա

ՍՈՄԱԼԻ. ՉԱՐԻՔՆԵՐԻ ԱՐՄԱՏՆԵՐԸ

Սկզբում ամեն ինչ շատ հստակ էր թվում. մարդիկ օգնության կարիք ունեին, եւ Ամերիկան ուզում էր օգնել: Սակայն նպատակաստույգի հեռանկար ունեցող սոմալական առաքելությունը այժմ սոսկումնալի պատկերներ է տալիս: Մինչ Ամերիկայի ուշադրությունը կենտրոնացած էր ներքին գործերի շուրջ, առաքելության նպատակները վտանգավոր փոփոխության ենթարկվեցին, եւ այժմ ամերիկյան ներկայությունը գնալով վերածվում է կատաղի առճակատման:

Ամերիկացիները չեն տեսել Սոմալիի խռովարարությունների իսկական պատկերը: Նրանց տեսածն ընդամենը սահմռկեցուցիչ լուսանկարներ էին, որոնցում սոմալցիները փողոցներում քարշ էին տալիս մի ամերիկացու զինված մերկ դիակը. հավանաբար դա խփված ամերիկյան ուղղաթիռներից մեկի անձնակազմի անդամ էր: Հեռուստատեսությամբ ցուցադրվել է նաեւ գերված ամերիկյան մի օդաչու՝ Մայքլ Դյուրանթը, որի քթաքսն այլանդակված էր: Այդիդի կողմնակիցները նրան ողջ թողեցին թերեւս քաղաքական նպատակներով: «Ես պատմության դաս ստացա այստեղ, ասել է նա լրագրողներին: Երբ դու այստեղ չես ապրում, ապա չես կարող հասկանալ, թե ինչ է կատարվում այս երկրում: Մենք՝ ամերիկացիներս փորձում էինք օգնել, բայց ինչ-որ մի կետում ամեն ինչ շուռ եկավ»:

Երբ Այդիդի նպատակն էր ամերիկյան հասարակությանն ապացուցել, որ «ամեն ինչ շուռ է եկել», ապա դա նրան հաջողվեց: Հազարավոր սահմռկված քաղաքացիներ սկսեցին գրել ու զանգահարել իրենց կոնգրեսականներին եւ զայրալից հարցեր տալ. ի՞նչ է անում ԱՄՆ-ը Սոմալիում: Ինչպե՞ս պատահեց, որ սովյալներին կերակրելու գործը, որ սկսվեց առագիները ափ դուրս եկած զինվորների ծեռխեղդումներից, վերածվեց ատելությամբ լի սոմալցիների դեմ կենաց մահու կռվի: Ի՞նչ շահեր ունի ԱՄՆ-ը Սոմալիում, որ կարելի լինի արդարացնել Դյուրանթի ու նրա նմանների տառապանքները: Շատ շուտով այս հարցերը փոխարկվեցին համառ մի պահանջի. «Դուրս կորեք եւ վերջ: Եւ մի մտահոգվեք, թե զորքի դուրսբերումն ինչ նախադեպ կստեղծի ՄԱԿ-ի ապագա խաղաղարար առաքելությունների համար «սառը պատերազմին» հաջորդած տեղական կատաղի առճակատումներում»: Իր հերթին, Այդիդը նույնպես առաջարկեց, բայց իր պայմաններով: Ելույթ ունենալով իր անձնական ռադիոկայանով (որը, ի դեպ, ամերիկյան ծառայությունները ոչ մի կերպ չեն կարողանում տեղորոշել, չնայած հսկայական ջանքերին ու կատարելագործված սարքավորումներին), նա ընդունեց այն, ինչ ինքը կոչում էր նախագահ Քլինթոնի հրապարակային առաջարկ, ինչպես նաեւ վերջինիս վերագրված առաջարկը, որ սոմալցիներն իրենք լուծեն իրենց ներքին քաղաքական հարցերը: Նույն օրը Քլինթոնը ժխտեց հրապարակային առաջարկ արած լինելը:

Պատմությունը, թե ինչպես անհասկանալի հեռանկարներով եւ համընդհանուր օժանդակությամբ ձեռնարկված առաքելությունը սկսեց վերածվել դաժան մի ձախողության, մի զգուշացում է, որը մի շարք դառը, սակայն ուսանելի դասեր է պարունակում. մասնավորապես գործի բազում ուղղությունների մասին, հստակ նպատակներ դրել, համոզվել, որ նախատեսված ուժերը կարող են իրագործել այդ նպատակները, եւ չշեղվել այդ նպատակներից: Հոկտեմբերի 3-ին Մոգադիշոյում ամերիկյան ուժերի ու Այդիդի զինյալների միջեւ արյունալի ընդհարումը (15 սպանված եւ 77 վիրավոր) այդ դասերը տվեց անհամեմատ դաժան եղանակով:

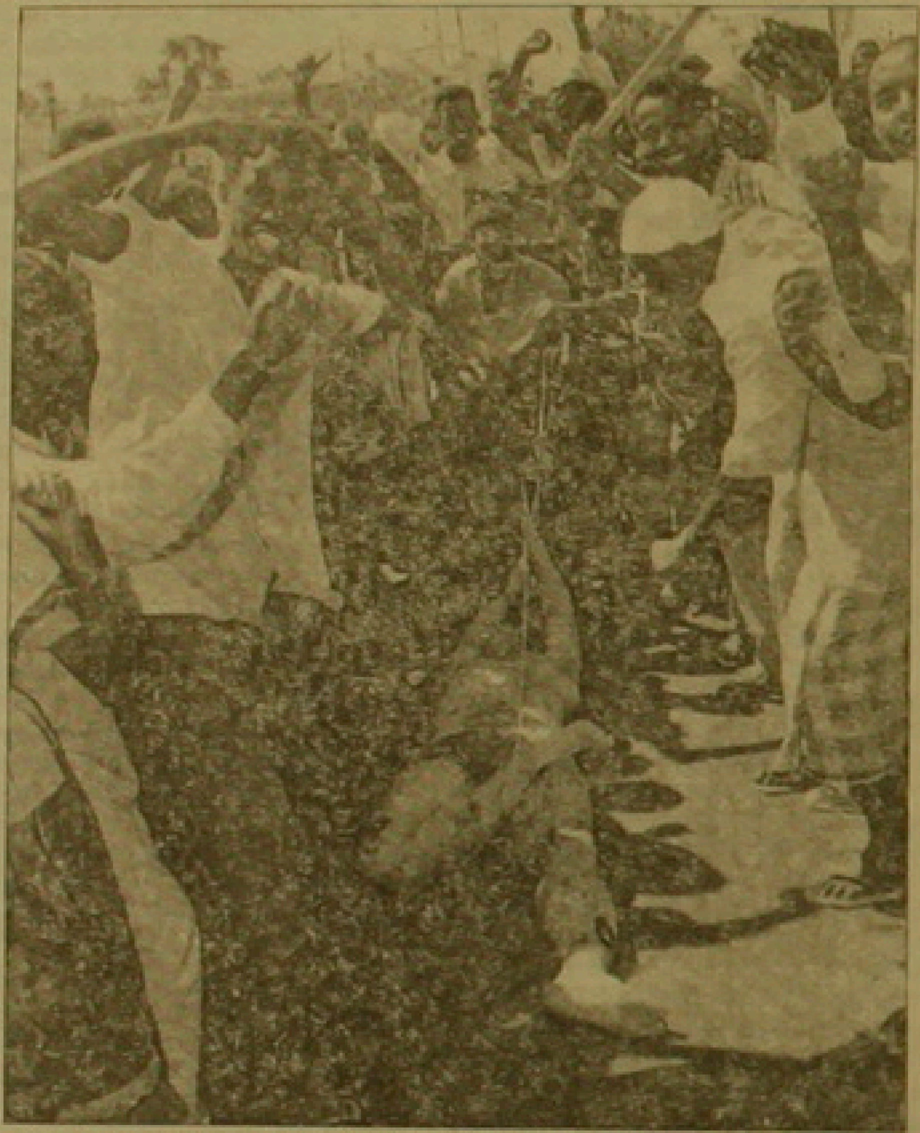

Սոմալցիները քարշ են տալիս ամերիկացի զինվորի դիակը:

Ճշգրիտ շարժառիթները, որ Ջորջ Բուշին ստիպեցին ձեռնարկել սոմալական միջամտությունը, դեռեւս լրիվ հայտնի չեն: Նախնական շարժառիթները իհարկե հեռուստատեսային սարսեցնող պատկերներն էին այդ երկրում տիրող սովի մասին, ինչպես նաեւ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալիի կոչերը՝ օգնել, որ զինված ավազակախմբերի միջոցով սննդամթերք հասցվի սովյալներին մի երկրում, որ չունի իրական կառավարություն եւ որեւէ տեսակի կարգուկանոն: Ի հավելումն, Բուշն անկասկած ուզում էր Սպիտակ տնից հեռանալ համաշխարհային մարդասիրական գործի փառապսակով զարդարված, եւ նրա ենթականերն էլ ուրախ էին, որ այդ քայլը մի տեսակ սպեղանի էր այն ընկճված վիճակին, որը հաջորդեց ընտրություններում կրած պարտությանը:

Դիտորդները նշում էին նաեւ մի քանի հավանական շարժառիթ. ապացուցել մուսուլմաններին, որոնք կատաղած էին Բոսնիայում իրենց հավատակիցների կոտորածը դադարեցնելու ԱՄՆ-ի դժկամությունից, որ ԱՄՆ-ը կարող է պաշտպան կանգնել նրանց, եւ միաժամանակ նվազեցնել Բոսնիայում միջամտությունն ընդլայնել տալու համար Պենտագոնի վրա գործադրվող ճնշումը: Ինչեւէ, ամեն ինչ արդավածի պես սահուն չընթացավ: Այս առումով մարգարեական էր Պետդեպարտամենտին Քենիայում ԱՄՆ-ի դեսպան Սմիթ Հեմփսթոնի ուղարկած հեռագիրը:

Ինչպես ժամանակին իտալացիներն ու բրիտանացիները դժբախտություն ունեցան սեփական փորձով համոզվելու, «սոմալցիները բնածին գրոհայիններ են: Նրանք [illegible] ճանապարհները, ծուղակներ կարգեն ու կայծակնային գրոհներ կկատարեն»: Այժմ արդեն ամերիկյան զինվորներն են իրենց մաշկի վրա զգում այդ հավաստիացման իսկությունը:

Պատրաստեց
ԶՈՀՐԱԲ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ

Մոսկվա

Կարմիր հրապարակը կփոխի դեմքը

Հայտնի է դարձել Մոսկվայի քաղաքագլուխ Յուրի Լուժկովի մշակած ծրագրի բովանդակությունը, որը նա հանձնել է նախագահին՝ հավանություն ստանալու համար: Ըստ նախագծի, նախատեսվում է Մոսկվայի Կարմիր հրապարակի, որպես պատմական հուշարձան, վերականգնումը: Փաստաթուղթը նախատեսում է Վլադիմիր Իլյիչ Ուլյանովի աճյունը հողին հանձնել Պետերբուրգի Վոլկովյան գերեզմանոցում, ինչպես կտակել է ինքը՝ հանգուցյալը: Միեւնույն ժամանակ կվերահողարկավորվեն այն մարդկանց աճյունները, որոնք թաղված են Մոսկվայի Կրեմլի պատի տակ: Կմնա միայն մի գերեզման՝ Անհայտ զինվորի գերեզմանը Ալեքսանդրովյան այգում, որտեղ էլ կհաստատվի դամբարանի մոտից վերջերս հանված թիվ 1 պահակակետը: Կարմիր հրապարակում, ըստ նախագծի, պետք է փոփոխություններ լինեն: Նախ Կրեմլի կարմիր աստղերը կփոխվեն երկգլխանի արծիվներով: Մինինի եւ Պոժարսկու հուշարձանը կտեղափոխվի իր նախնական տեղը՝ հրապարակի կենտրոն:

Սնարք

Լուրերի Հյուս

ՆԱՏՕ-ն կրճատում է ռազմական ծախսերը

Վիճակագրական տվյալները ցույց են տվել, որ ազգաբնակչության մեկ շնչին ընկնող ՆԱՏՕ-ի ռազմական ծախսերն էապես պակասել են: Այժմ ՆԱՏՕ-ն մեկ շնչի հաշվով ծախսում է 503 դոլլար՝ համեմատած 1985 թ. 548 դոլլարի հետ: Մինչդեռ Ռուսաստանը մեկ շնչի համար ծախսում է 268 դոլլար 1991 թ. 443 դոլլարի փոխարեն: Այս մասին հայտնի է դարձել Ռազմավարական հետազոտությունների միջազգային ինստիտուտի զեկուցագրից: Մերձավոր Արեւելքի եւ Ասիայի երկրները մնում են մեծագույն ռազմական ծախսարարների ցուցակում: Մեկ շնչի հաշվով Քուվեյթը ծախսում է 5000, Սաուդյան Արաբիան՝ 1371, իսկ Էմիրությունները՝ 2418 դոլլար: ԱՄՆ-ը ավարտել է զինուժը 12 դիվիզիայով կրճատելու ծրագիրը, կրճատելով զինծառայողների քանակը 100 հազարով եւ այն հասցնելով 575 հազարի, իսկ տանկերը պակասել են 1150-ով: Բրիտանական զինված ուժերը 1995 թ. կունենան 119 հազար զինծառայող բանակում, 32500 նավատորմում եւ 70000 թագավորական օդային ուժերում: Ֆրանսիան, որի ռազմական ծախսերն աճել էին 1985-ից, կրճատել է սպառազինությունը, դուրս գրելով 480 տանկ եւ 80 հրետանային միավոր: Զեկույցը նշում է նաեւ, որ ռուսական բանակում շատ ավելի մեծ առաջխաղացում կա, քան սպառազինության կրճատման բնագավառում:

The Times

Չեռնոմիրդինի կարծիքով, առանց բանկային համակարգի անհնար է անցնել շուկային

Առանց բանկային համակարգի ստեղծման Ռուսաստանում անհնար է շուկայական բարեփոխումների անցկացումը, Ռուսաստանում բանկային գործին նվիրված միջազգային գիտաժողովի բացմանը հայտարարեց Ռուսաստանի Նախարարների խորհրդի նախագահ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը: Ժամանակակից բանկային համակարգի, այդ թվում միջազգային չափանիշներին համապատասխանող խոշոր բանկերի, ինվեստիցիոն ընկերությունների ստեղծումը Չեռնոմիրդինը համարեց Ռուսաստանի համար առաջնահերթ խնդիր: Ներկա դրությամբ Ռուսաստանում գործում են մոտ 1800 կոմերցիոն բանկեր, որոնց մեծամասնությունը տիրապետում է բանկային գործի առաջավոր մեթոդներին: Խոսելով Նախարարների կաբինետի ֆինանսական քաղաքականության մասին, Չեռնոմիրդինը հայտնեց, թե կառավարությունը 4-րդ եռամսյակի համար նախատեսել է 4,6 տրիլիոն ռուբլու ֆինանսական դեֆիցիտ: Միեւնույն ժամանակ, վարչապետի խոսքերով, կենտրոնական բանկն ու ֆինանսների նախարարությունը սկսել են անցկացնել փոխհամաձայնեցված միջոցների համալիր ռուբլու պաշտպանության նկատառումներով:

Սնարք

ԺՆԵւ. Վրաց-աբխազական հակամարտությանը նվիրված խորհրդակցություն

Վրաց-աբխազական հակամարտության խաղաղ կարգավորման բանակցությունները անց են կացվում Վրաստանում ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի ներկայացուցիչ Էդուարդ Բրուների եւ Վրաստանի ղեկավարի լիազոր ներկայացուցիչ, մարդու իրավունքների պաշտպանության եւ ազգամիջյան հարաբերությունների կոմիտեի նախագահ Ալեքսանդր Կավսաձեի կողմից: Ինչպես հայտնի է դարձել Պոստֆակտումի թղթակցին Վրաստանի մարդու իրավունքների պաշտպանության տեղեկատվական կենտրոնում, նախորդ ամսում նախատեսված վրաց-աբխազական բանակցությունները երկու անգամ խզվել են: Այդ պատճառով էլ է. Բրուները որոշել է երկու կողմերի հետ բանակցել առանձին, «որպեսզի հիմք նախապատրաստվի բանակցությունների համար»: Հանդիպումը եղել է դռնփակ: Ենթադրվում է, որ բանակցությունների մասնակիցները քննարկել են քաղաքական եւ մարդասիրական հարցեր:

ՆՏ

AMV-AGRO-TRADE

«ԱՄՎ-ԱԳՐՈ-ԹՐԵՅԴ»
ֆիրման կազմակերպում է ուղիղ չվերթ Երեւան–Պլովդիվ– Երեւան երթուղով:
ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ
արտասահմանյան անձնագրերի եւ վաուչերների ձեւակերպում:
Համապատասխան փաստաթղթերի առկայության դեպքում մենք կօգնենք Ձեզ ամենակարճ ճանապարհով եւ ցածր գներով երթեւեկել՝ ԹՈՒՐՔԻԱ, ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ, ՌՈՒՄԻՆԻԱ, ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ, ՉԵԽԻԱ, ՍԼՈՎԱԿԻԱ, ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՎ ՆԻԴԵՐԼԱՆԴՆԵՐ:
Թռիչքից 4 օր առաջ ուղեվարձը մուծելու դեպքում տրամադրվում է զեղչ:
Առաջիկա չվերթները՝ հոկտեմբերի 29-ին եւ նոյեմբերի 12-ին:
Սպասում ենք Ձեզ «Անի» հյուրանոցի 523 սենյակում:
ՀԵՌ. 565-108, 594-523:
AAT
ARENA

AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

1993 թ. հոկտեմբերի 18-ից հայտարարում է ընդունելություն 1994-95 ուստարվա համար: Ընդունելությունը կազմակերպվում է հետեւյալ մասնագիտություններով՝ արդյունաբերական ճարտարագիտություն, սեյսմիկ ճարտարագիտություն, գործարար ղեկավարում եւ քաղաքագիտություն:
Դիմորդները պետք է ունենան համապատասխան բնագավառի բարձրագույն կրթություն՝ մաթեմատիկա, տնտեսագիտություն, ճարտարագիտություն MBA աստիճանի համար. քաղաքացիական շինարարություն, կամ մեխանիկա սեյսմիկ ճարտարագիտության M. Eng. աստիճանի համար. շինարարություն, մաթեմատիկա, մեխանիկա արդյունաբերական ճարտարագիտության M. Eng. աստիճանի համար. պատմություն, իրավագիտություն, լեզուներ, հասարակական գիտություններ քաղաքագիտության MA աստիճանի համար:
Դիմորդները պետք է լավ տիրապետեն անգլերեն լեզվին:
Դիմորդները պետք է ներկայացնեն հետեւյալ փաստաթղթերը՝
1. Դիմում
2. Ֆինանսական տեղեկություններ
3. Դիպլոմի եւ ներդիրի բնագիր օրինակների պատճեններ
4. Երեք բնութագիր նամակ:
Կանխավճարը 5000 ռուբլի է, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: Փաստաթղթերի հանձնման վերջին ժամկետը դեկտեմբերի 15-ն է:
Դիմորդները հունվարի երկրորդ շաբաթվա մեջ կհանձնեն անգլերեն լեզվի քննություն: Վերջնական ընդունելությունը հիմնական ծրագիր կկատարվի նախապատրաստական փուլում դիմորդների հաջողությունների եւ տվյալ ծրագրի համար անհրաժեշտ բնագավառի հիմնական արդյունքների հիման վրա:
Ուսման տեւողությունը ամեն ծրագրի համար երկու տարի է: Ուսման վարձն անգլերեն նախապատրաստական ծրագրի համար կազմում է ռուբլիներով հավասարազոր (վճարման պահին) 35 ԱՄՆ դոլլարի գումար: Հիմնական ծրագրի համար ուսման վարձը կազմում է ռուբլիներով հավասարազորի (վճարման պահին) 105 ԱՄՆ դոլլարի գումար: Ուսանողները կարող են դիմել ֆինանսական օգնության:
-Ավելի մանրամասն տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀԱՀ-ի Ընդունելության գրասենյակ: Հասցե՝ Մարշալ Բաղրամյան 40, առաջին հարկ, 19 սենյակ, հեռախոս 27 10 85

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

Ռուս՛ եւ շվեդ արտգործնախարարները քննարկում են ԵԱՀԽ ապագան

Ռուսաստանի ԱԳՆ խոսնակ Գրիգորի Կարասինը մեկնաբանեց հոկտեմբերի 19-ին կայացած Անդրեյ Կոզիրեւի եւ Շվեդիայի ԱԳ նախարար Մարգարետ աֆ Ուգլասի միջեւ կայացած բանակցությունները: Վերջինս միեւնույն ժամանակ նաեւ ԵԱՀԽ ԱԳ նախարարների խորհրդի նախագահն է: Կարասինը հայտնեց, որ «բանակցությունները կենտրոնացան ԵԱՀԽ-ն ավելի գործուն միջոց դարձնելու շուրջ, ինչը հնարավորություն կտա նախկին ԽՍՀՄ տարածքում օժանդակել կայունությանը եւ մասնակցել հակամարտությունների կարգավորմանը: Այս սահմաններում մշակվել են ԵԱՀԽ երկրների ԱԳ նախարարների կայանալիք հանդիպման նախապատրաստական աշխատանքները: Մարգարետ աֆ Ուգլասի՝ Վրաստան, Հայաստան եւ Ադրբեջան հոկտեմբերի 24-27-ը նախատեսված այցելության առնչությամբ քննարկվել է նաեւ Անդրկովկասի իրավիճակը:

Հեռավոր Արեւելքի երկրների տնտեսական կապերի գիտաժողով Մոսկվայում

Հոկտեմբերի 19-ին Մոսկվայում բացված գիտաժողովի նպատակը Ռուսաստանի Հեռավոր Արեւելքի եւ Հյուսիսարեւելյան Ասիայի երկրների տնտեսական կապերի զարգացումն է: Այն անց է կացվում «Հանուն Ասիական-խաղաղօվկիանոսյան շրջանում համագործակցության եւ երկխոսության» ասոցիացիայի նախաձեռնությամբ: Գիտնականները, դիվանագետները, քաղաքագետները, արտաքին առեւտրի մասնագետները, Սիբիրի եւ Հեռավոր Արեւելքի գործարար շրջանների ներկայացուցիչները մտադիր են երկխոսության ընթացքում համագործակցության նախագծեր մշակել, որոնք կհենվեն այնպիսի գործոնների վրա, ինչպիսին Ռուսաստանի Հեռավոր Արեւելքի աշխարհագրական դիրքը՝ մոտ լինելը Չինաստանին, ԿԺԴՀ-ին, Կորեայի Հանրապետությանը, Մոնղոլիային եւ Ճապոնիային: **Սնարկ**

Ղազախստանում հացահատիկի բերքը գնահատվում է 22,9 միլիոն տոննա

Սպասվում է, որ Ղազախստանում 1993 թ. կհավաքվի 22,9 միլիոն տոննա հացահատիկ, հայտնում է Ռոյթեր գործակալությունն Ալմա Աթայից, վկայակոչելով Ղազախստանի գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակցին: 1992 թ. այդ ցուցանիշը եղել է 32 միլիոն տոննա: 1992 թ. Ղազախստանում հացահատիկի բերքը մաքրումից եւ չորացումից հետո կազմել է 29,5 միլիոն տոննա: Այս տարվա հոկտեմբերի 19-ի տվյալներով, հացահատիկը հավաքվել է 21,4 միլիոն հեկտար տարածքից, այն դեպքում, երբ անցյալ տարի նույն օրը հավաքվել էր 21,1 միլիոն հեկտարից: Այս տարի Ղազախստանում հացահատիկային մշակաբույսերի միջին բերքատվությունը եղել է 1,06 տոննա հեկտարից անցյալ տարվա 1,45 տոննայի դիմաց: Հացահատիկի պետական մթերումները այս տարի կկազմեն 7 մլն տոննա անցյալ տարվա 11,1 միլիոն տոննայի դիմաց: **Բիզնես ՏԱՍՍ**

Ազատության կղզուց փախածները

Կուբացի մեկ մարզական մեկնաբան եւ վեց բեյսբոլիստներ քաղաքական ապաստան են ստացել Հոնդուրասում, հայտնում է այդ երկրի ներքին գործերի նախարարությունը: 45-ամյա Սամուել Դորտուանդո դե Լա Պազը ժամանել էր Տեգուսիգալպա ուսանողական մրցումներում կուբացի մարզիկների ելույթները լուսաբանելու: Սակայն ամբողջ խումբը այլեւս չուզեց հայրենիք վերադառնալ: Օգոստոս ամսից ի վեր Հոնդուրասում քաղաքական ապաստան են ստացել Ազատության կղզու 13 բնակիչներ: **Սնարկ**

Մշակույթ

Մխիթար Գոշը «կեղծարա՞ր»

Դարեր շարունակ հայերն ու վրացիներն ունեցել են քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային բազմաթիվ շփումներ ու առնչություններ: Շատ պատմական իրողություններ եւ փաստեր կարող են գիտական լուծում ու անկողմնակալ քննության, քանի որ նրանց համատեղ կյանքում առկա են մշակութային ներհյուսումներ եւ փոխադարձ փոխանցումներ: Օգտվելով այս խրթին ու չքնել-նաքննված խնդիրներից՝ սկսած 19-րդ դարավերջից, առաջ Վրաստանի Հանրապետության եւ հետագայում խորհրդային իշխանության տարիներին, վրացական պաշտոնական պատմագրությունը կեղծարարության միջոցով սկսեց հորինել իրեն ձեռնտու տեսություն: Այդ «գիտական» մտավարժանքներն ուղղված էին Վրաստանում ապրող եւ նրան հարեւան ժողովուրդների դեմ ու նպատակ ունեին ստեղծել զտարյուն վրացու կերպար եւ միասնական Վրաստան: Փաստերը բավականին շատ են եւ խոսուն: Այսպիսի գործունեության սլաքներից մեկն էլ ուղղված է հայերի եւ Հայաստանի դեմ:

Պատմական առավել վիճահարույց ժամանակաշրջաններից մեկը վերաբերում է Զաքարյանների իշխանության շրջանին՝ 12-14-րդ դարերին: Խնդիրն այն է, որ վրաց պատմաբանները համոզված պնդում են, թե այդ ժամանակ Հայաստանը զրկված էր անկախությունից եւ ենթարկվում էր Վրաստանին: Ի դեպ, Զաքարյան իշխանական տան ներկայացուցիչները եկվորական դեր ու կշիռ ունեին Հայաստանում եւ Վրաստանում: Վրացիները նրանց համարում են ազգությամբ վրացի՝ հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ Իվանե աթաբեկը եւ Զաքարյանների մի քանի ներկայացուցիչներ, ելնելով քաղաքական ինչ-ինչ դրդապատճառներից, ընդունել էին քաղկեդոնական դավանանքը: Սակայն չպետք է մոռանալ այն, որ Զաքարյան տոհմի ներկայացուցիչների մեծ մասը, այդ թվում եւ Զաքարե ամիրսպասալարը հայադավան-լուսավորչական էին:

Ուստի պատահական չեն հակահայկական ծրագրված հրապարակումները, որոնք ունեն քաղաքական հստակ միտում եւ հեռուն գնացող նպատակներ: Վերջերս Թբիլիսիում լույս տեսավ ռոն Զուրաբ Ռասխանիի «Աղաղակող աղբյուրներ» գրքույկը այդ ժամանակաշրջանի եւ միջնադարյան հայ անվանի մտածող-գիտնական, օրենսդիր, առակագիր, մանկավարժ եւ հասարակական գործիչ Մխիթար Գոշի մասին (Թբիլիսի, Մեցնիերեբա (Գիտելիք), 1990): Հեղինակը հնչեցնում է իր գործընկերների հին երգը: Ըստ նրա մեկնակետի, Հայաստանն այդ ժամանակ չուներ անկախ պետականություն եւ ենթարկվում էր Վրաստանին: Փաստորեն հայկական իրականությունը դիտարկվում է վրացական պետության եւ հասարակության օրենքներով ու ավանդույթներով: Այս առումով ուշագրավ ենք համարում «հետազոտողի» հետեւյալ 3 եզրակացությունները.

1. Հայաստանը քաղաքական իմաստով վրացական պետության օրգանական մասն է (միակ թագավորը վրացական էր):
2. Հայաստանը հասարակական առումով եւս Վրաստանի օրգանական մասն էր, ուր գործում էին վրացական սովորույթներն ու հասարակական կարգերը:
3. Այս ամենը տեւել է 12-14-րդ դարերի ընթացքում, մինչեւ Վրաստանի թուլանալը:

Իրական կյանքում պատկերը հակառակն էր: Հայ պատմաբանների անաչառ եւ մանրակրկիտ հետազոտությունների շնորհիվ պարզված է, որ Զաքարյան Հայաստանն ինքնավար իշխանություն էր եւ ապրում էր հայկական օրենքներով: Այս կարծիքն են հաստատում նաեւ այն հանգամանքները, որ Զաքարյանների հայկական բանակն ինքնուրույն էր, նրանց նստավայրը Լոռին էր, տոհմական դամբարանը գտնվում էր Սանահինում: Այնպես որ, Զաքարեն եւ Իվանեն Հայաստանի լիիրավ տերերն էին, որ վրաց թագավորները զուրկ էին որեւէ իրավունքից:

Զ. Ռասխանին նպատակ է ունեցել հեռուստատեսությամբ եւ դիմել իր ազգակիցներին: Նա հայտնել է այն միտքը, որ գիրքը կարող են ձեռք բերել բոլորը, մանավանդ այն միտումնավոր ձեւով էժան է հրատարակվել:

ՌՈՒԲԵՆ ՁՈՒՐԻԿՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՖՈՒՏԲՈԼԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

ՀՀ ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի առաջնություն
25-րդ տուր

«ԿԱՆԱԶ»-«ԽՈՊՈՒԼՍ» 2-3 (0-2)
0-1 Մանուկյան (27), 0-2 Եղիազարյան (40), 1-2 Մխիթարյան (62), 2-2 Թոփալյան (87), 2-3 Ավագյան (2-3)

«ԱՐԱՐԱՏ»-«ՔԱՍԱԽ» 8-0 (1-0)
1-0 Յաղմուրյան (20), 2-0, 3-0 Գրիգորյան (50, 62), 4-0 Տոնոյան (65), 5-0 Բարսեղյան (75), 6-0 Ստեփանյան (84), 7-0 Արզումանյան (87), 8-0 Ստեփանյան (88)

«ԲԱՆԱՆՑ»-«ՆԱԻՐԻ» 1-0 (1-0)
1-0 Հովսեփյան (8)

«ՁՎԱՐԹՆՈՑ»-«ՇԻՐԱԿ» 1-6 (0-5)
0-1 Շահնազարյան (4), 0-2 Մկոյան (30), 0-3, 0-4 Պետրոսյան (32, 40), 0-5 Թահմազյան (42), 1-5 Եսայան (47), 1-6 Շահնազարյան (60)

«ՎԱՆ»-«ԵՐԱԶԱՆՔ» 1-0 (1-0)
1-0 Եվդոկիմով (17)

«ՑԵՄԵՆՏ»-«ՄԱԼԱԹԻԱ Կ.» 6-0 (2-0)
1-0 Հովհաննիսյան (18), 2-0 Թումբարյան (43), 3-0 Ասատրյան (65), 4-0 Հախոյան (79), 5-0, 6-0 Թումբարյան (84, 88)

ՀԱՄ ՖԻԱՍ-ՀԱՇՄ 1-2 (0-0)
1-0 Սարգսյան (66), 1-1 Հովհաննիսյան (82), 1-2 Սարգարյան (90)

ՀՀ բարձրագույն խմբի առաջնության աղյուսակը հոկտեմբերի 22-ի դրությամբ

	Մ	ԿՄ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Տ
1. ԱՐԱՐԱՏ	45	3	24	21	3	0	84-8	+76
2. ԲԱՆԱՆՑ	42	4	23	21	0	2	104-17	+87
3. ՇԻՐԱԿ	40	6	23	20	0	3	87-17	+70
4. ՀԱՇՄ	38	8	23	18	2	3	72-24	+48
5. ՎԱՆ	27	17	22	13	1	8	59-35	+24
6. ՑԵՄԵՆՏ	26	22	24	11	4	9	45-41	+4
7. ԵՐԱԶԱՆՔ	21	27	24	9	3	12	35-48	-13
8. ՀԱՄ ՖԻԱՍ	19	25	22	9	1	12	43-37	+6
9. ՆԱԻՐԻ	17	31	24	7	3	14	20-50	-30
10. ԿԱՆԱԶ	16	30	23	7	2	14	29-62	-33
11. ՁՎԱՐԹՆՈՑ	14	32	23	6	2	15	31-57	-26
12. ԽՈՊՈՒԼՍ	13	33	23	6	1	16	34-77	-45
13. ԿՈՏԱՅՔ	11	35	23	5	1	17	38-69	-31
14. ՔԱՍԱԽ	10	34	22	4	2	16	16-93	-77
15. ԱԿ	7	39	23	1	5	17	18-80	-62

Հայաստանի ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի 25-րդ տուրում իրենց հերթական հաղթանակները տոնեցին առաջատարները: Կրկին ու կրկին մնում է զարմանալ, թե ինչ հեշտությամբ են զիջում մյուս թիմերը առաջատար ակումբներին: Արդեն ժամանակն է մտածել բարձրագույն խմբի թիմերը կրճատելու մասին: Բարձրագույն խմբում պահել 15 թիմ, երբ հանրապետությունում նրանց թիվը հասնում է 35-ի, ավելորդություն է: Եւ խոսել մեր ֆուտբոլի մակարդակի բարձրացման եւ նրա հետագա զարգացման մասին անիմաստ է:

Դրա ապացույցն են նաեւ մեր պատանի ֆուտբոլիստների անփառունակ պարտությունները միջազգային մրցասպարեզներում: Վերջերս Շվեյցարիայում անցկացված 18 տարեկան պատանիների Եվրոպայի առաջնության ընտրական փուլի հանդիպումներում Հայաստանի հավաքականի խոշոր հաշվով պարտությունների շարանը շարունակեցին նաեւ 16 տարեկանները, որոնք Հունգարիայում անցկացվող նմանատիպ մրցաշարում 0-9 խոշոր հաշվով պարտություն կրեցին Ուկրաինայի հավաքականից: Մեր հավաքականների առաջին մրցելույթները միջազգային ասպարեզում լիովին վերացրին բոլոր պատրանքները հայկական ֆուտբոլի մանկապատանեկան դպրոցի վերաբերյալ: Անցյալում նախկին ԽՍՀՄ-ում ուժեղագույններից մեկը համարվող հայկական ֆուտբոլի անկումը բացահայտ է: Չնայած, եթե չզբաղվենք ինքնախաբեությամբ, այդպիսի դպրոց չի էլ եղել: Եթե 12 տարեկանների փոխարեն մրցասպարեզ էին հանում 14-15 տարեկանների եւ միութենական մրցումներից հաղթանակով տուն դառնում, դա չէր նշանակում, որ մեր ֆուտբոլը լավագույններից էր: Եւ այսօրվա պարտությունները այդ ամենի արդյունքն է: Մի խոսքով, հայկական ֆուտբոլը այսօր անկում է ապրում եւ անհրաժեշտ է գործնականորեն օգնել նրան, ոչ թե մարզական պաշտոնյաներ ղեկավարելով շրջել այստեղից այնտեղ:

ԱՇՈՏ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Կամպոմանեսի հեռանալու ժամանակն է

Դեռեւս նախնական տվյալներ են, բայց եւ արժանահավատ աղբյուրից: Չի բացառվում, որ լրատվության արտահոսքը կազմակերպել է ինքը Ֆլորենցիո Կամպոմանեսը՝ ՖԻԴԵ-ի նախագահը: Թե նա ինչպես է կարողանում փչել, մենք վերջերս տեսանք Ամստերդամում: Բոլորը նրան են սպասում: Ահա գալիս է Կամպոմանեսը՝ սպիտակ ֆրակով եւ շլացուցիչ ժպիտը դեմքին: Ի՞նչ է պատահել, բարեկամներ, եկեք ձեռք-ձեռքի տանք, հուսանք հրաշքի, քարը ձգենք եւ գուլպաներ ստանանք:

Նա կարող է դռներում շահել նավաբեկտարակ եւ նավ: Ինչպես ոչ մեկը, նա կարող է տանուլ տված ժամանակ ուրախ դեմք ցույց տալ եւ գեղեցիկ բառերից վառ պսակներ հյուսել:

Լոնդոնյան մրցախաղի դատավորներից մեկը՝ Յուրի Ավերբախը ասաց, որ Կամպոմանեսին լավ գիտի եւ չի հավատում, թե նա հեռանում է: Նա, իհարկե, այդ մասին ասել է նաեւ նախկինում, սակայն չի հեռացել: Իսկ ես հավատում եմ. ժամանակն է, որ նախագահը հանգստանա այդ խաղերից: Որպես իրավաբան, նա չի կարող չհասկանալ, որ եթե իր թեկնածությունն առաջադրի նախագահական գալիք ընտրություններում, նրան կտապալեն: Իսկ հանդես ու համեստորեն հեռանալ՝ այլ բան է: Իսկ հոգնել է...

ՖԻԴԵ-ի ժպտադեմ նախագահի խնդիրն է կանոնների կոպիտ խախտումը Կարպովի եւ Կասպարովի տխրահռչակ մրցամարտի ժամանակ, 1984-1985 թվականներին: Այն ժամանակ Կամպոմանեսը հանցանք գործեց սպորտային սկզբունքների, ճշմարտության դեմ: Եւ ծախելով մրցախաղը, կամային որոշումով փոխեց շախմատային պատմության ընթացքը: Այն ժամանակ մոսկովյան «Սպորտ» հյուրանոցի դահլիճում ՖԻԴԵ-ի նախագահ Կամպոմանեսը ոչ միայն արջի ծառայություն մատուցեց Կարպովին, այլեւ ծնեց իր գերեզմանափորին՝ Կասպարովին:

Կամպոմանեսի քայլերը ՖԻԴԵ-ից Կասպարովի հեռանալուց հետո աշխարհին մի անգամ եւս ցույց տվեցին, որ նախագահը գործում է ոչ թե շախմատի բարօրության համար, այլ ղեկավարվում է պատվախնդրությամբ եւ շահախնդրությամբ: Կասպարովին եւ Շորթին ՖԻԴԵ-ի ռեյտինգ-ցուցակից հեռացնելը միահամուռ կերպով դատապարտվեց աշխարհի բոլոր ուժեղագույն խաղացողների կողմից: Էլ չենք խոսում ՖԻԴԵ-ի կողմից կազմակերպված Կարպովի եւ Թիմմանի միջեւ «օրինական» մրցախաղի մասին: Պարզ գործ է. նա շատ էր ցանկանում իր պաշտոնը պահպանել, սակայն գլխավորը՝ ՖԻԴԵ-ի եկամուտների հիմնական աղբյուրը եւ անձամբ՝ իրենը:

ՖԻԴԵ-ի նախագահը որոշեց փչացնել իր հիմնական մրցակցի (Կասպարովի) գործը: Կամպոմանեսը Կարպովին եւ Թիմմանին ներքաշեց կասկածելի գործարքի մեջ: Պրոֆեսիոնալ շախմատիստներին մրցախաղի առաջին կեսում չի վճարվել ոչ մի ցենտ:

Եւ ահա նորից են հնչում հանդիսավոր խոսքերը. ՖԻԴԵ-ն երջանիկ է եւ հպարտ հայտնելու. «Հրաշք տեղի ունեցավ: Ջակարտայում ՖԻԴԵ-ի շրջանակում մրցախաղի երկրորդ կեսի համար դրամ գտնվեց: Մի քիչ նվազ, քան պետք է ըստ կանոնների, բայց չմոռանանք, պարոնայք»:

Ես գտնում եմ, որ Կասպարովի եւ Շորթի հեռանալը սխալ էր: Կասպարովը կարող էր համոզել իր գործընկերներին գրոսմայստերների միջազգային ընկերություններում, որ անհրաժեշտ է ստեղծել աշխարհի առաջնության խաղարկման նոր համակարգ: Ստեղծել եւս մի կազմակերպություն՝ հեշտ գործ չէ: Ասենք եւս, որ Կասպարովը Լոնդոնում հայտարարել է, որ 2000 թվին հեռանալու է շախմատից:

«Իզվեստիա», 13 հոկտեմբերի

Կարպովը ձգտում է հետ չմնալ

Ի տարբերություն «Թայմսի» շախմատային աշխարհի առաջնության Կասպարով-Շորթ մրցախաղի, որտեղ արդեն որոշվել է հաղթողը, Ջակարտայում ՖԻԴԵ-ի հովանու տակ ընթացող Կարպով-Թիմման մրցախաղում դեռ ամեն ինչ անորոշ է, չնայած Կարպովը 4 միավորի առավելություն ունի: Կարպովը չցանկանալով հետ մնալ իր հավերժական մրցակցից՝ Կասպարովից, նույնպես ձգտում է իր մրցախաղն ավարտել ժամկետից շուտ: Դրա վառ ապացույցը մրցախաղի երկրորդ մասն է: Նախորդին անցկացված 15-րդ պարտիայում սեւերով հանդես եկող Կարպովը 35-րդ քայլում կրկին հաղթանակ տարավ: Դա ջակարտյան հատվածում անցկացված մրցախաղի Կարպովի երկրորդ անընդմեջ հաղթանակն էր: Մրցախաղի հաշիվն է 9,5-5,5 հօգուտ Կարպովի:

Ա. Մ.

«Շտազիի» իշխանությունը

Գաղտնի տեղեկությունները, որ վերջերս հայտնի դարձան Միացյալ Գերմանիայի կառավարությանը, փաստում են, որ նախկին Արեւելյան Գերմանիայում մարզիկ-մարզուհիները մարզական արդյունքները բարելավելու համար օգտագործել են մեծաքանակ արգելված դեղորայքներ: Նոր փաստաթղթերը, որ Բեռլինում հայտնաբերվեցին Արեւելյան Գերմանիայի գաղտնի ոստիկանության (STASI) արխիվներում, վկայում են, որ «Շտազի» անունով գաղտնի ոստիկանությունն իշխում էր մարզական աշխարհում:

Դեռեւս 1971 թ. «Շտազին» սկսեց կառավարել Արեւելյան Գերմանիայի մարզական աշխարհը, որպեսզի մարզիկները հաջորդ տարի իրենց բռնած Արեւմտյան Գերմանիայում, Մյունխենում կայանալիք օլիմպիական խաղերում հաղթեն կապիտալիստական երկրների մարզիկներին եւ ձեռք բերեն նոր մեդալներ:

«Շտազին» նույնիսկ Լայպցիգ քաղաքում հիմնել էր ֆիզիկական կուլտուրայի հետազոտական ինստիտուտ, որը մարզիկներին մատակարարում էր արգելված դեղամիջոցներ:

Գաղտնի ոստիկանությունը խստորեն հսկում էր ամեն մի հավաքականի ճամփորդությունը, որպեսզի գաղտնիքը չբացահայտվի:

Այսպես, 1980 թ. Լեյք Փլեսիդում կայացած ձմեռային օլիմպիական խաղերում Արեւելյան Գերմանիայի պատվիրակությունը բաղկացած էր 176 հոգուց, որից 35-ն աշխատում էին գաղտնի ոստիկանության հետ:

Այս նոր տվյալների բացահայտվելուց հետո միացյալ Գերմանիայի ղեկավարությունն ուզում է ապագայում իր մարզական աշխարհի համար բացել մի նոր դարաշրջան, որտեղ գործածվեն միայն մաքուր սննդամթերքներ եւ չարգելված դեղորայքներ: Այս փաստերի հիման վրա առանց վարանելու կարելի է եզրակացնել, որ Քատրին Կրաբեն ու Արեւելյան Գերմանիայի մեծ ռեկորդակիրները «ամենալավ» ապօրինությունների ծնունդ էին:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ՔԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

KILIKIA CONCERN

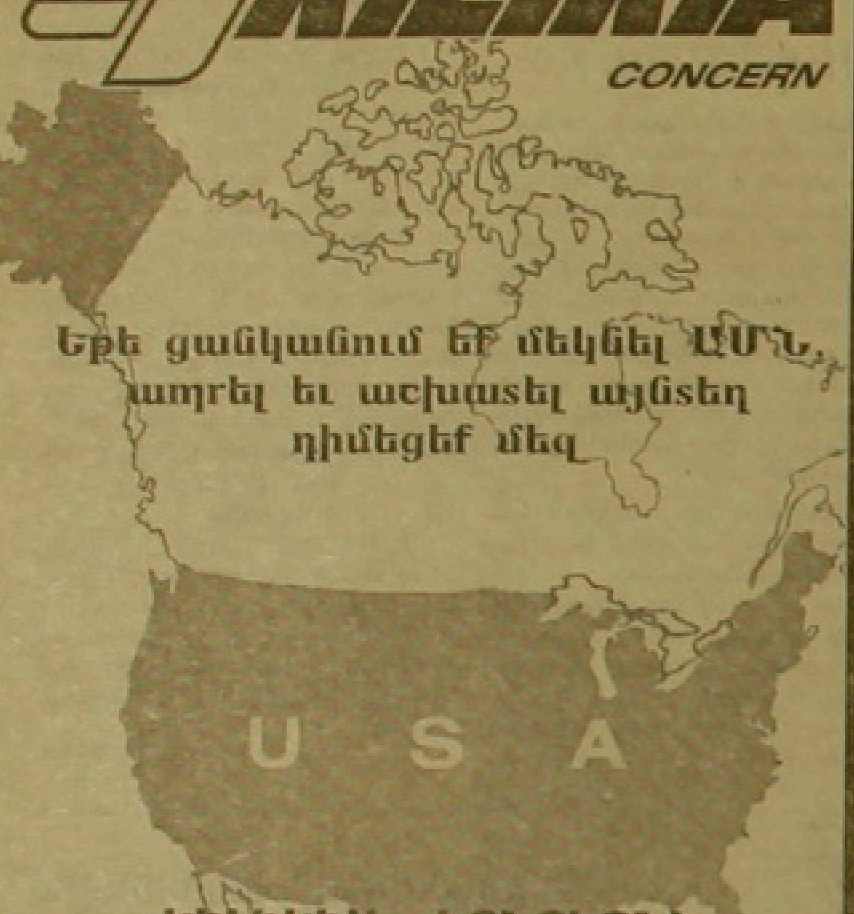

Եթե ցանկանում եք մեկնել ԱՄՆ, ապրել եւ աշխատել այնտեղ դիմեցեք մեզ

«ԿԻԼԻԿԻԱ» ԿՈՆՑԵՌՆԻ ամերիկյան ներկայացչությունը ամենակարճ ժամկետում Ձեր իղձերը իրականություն կդարձնի

ք. Երեւան Սայաթ-Նովայի պող. «ԱՆԻ» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 730, 736 սենյակներ, հեռ. 58-11-10

PUBLISET

ԻՄԱԿ

ՀԱՅ-ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԵՂ ՖԻՐՄԱՆ

«ԻՄԱԿ»-Ը ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է.

Բեռների տեղափոխում «ԻԼ-76» ինքնաթիռներով «Զվարթնոց» օդանավակայանից Երեւան-Ստավրոպոլ երթուղով: Ըստ պահանջի ձեր բեռները կտեղափոխվեն ԱՊՀ ցանկացած վայր: Ուղեվարձի գինը 1 կգ քաշի համար եւ վճարման ձեւը՝ պայմանագրային:

«ԻՄԱԿ»-Ը ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է.

Արդյունաբերական ապրանքների իրացման պատվերներ ԱՊՀ ցանկացած երկրում:

«ԻՄԱԿ»-Ը ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ Է.

Պահեստավորման եւ պահակային ծառայություններ Ստավրոպոլում եւ ավտոտրանսպորտով ընդունված գներից 30 տոկոս էժան բեռների տեղափոխում Ստավրոպոլից ԱՊՀ ցանկացած վայր:

Ուղեւորների համար ուղերթներ «Էրեբունի» օդանավակայանից՝ ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ, ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, ԱՍՏՐԱԽԱՆ եւ հետադարձ:

«ԻՄԱԿ»-Ը ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է.

Նախնական պատվերներով ուղեւորների եւ բեռների ինքնաթիռներով տեղափոխում ԱՊՀ ցանկացած երկիր եւ երկարատեւ համագործակցության հիման վրա՝ արտասահման:

«ԻՄԱԿ»-Ը ԻՐԱՑՆՈՒՄ Է.

Սննդամթերք, նաեւ ընդունում է դրանց ձեռքբերման նախնական պատվերներ եւ ներմուծում է Հայաստան՝ մեկ շաբաթում:

«ԻՄԱԿ»-ը Երեւանի պահեստներում մշտապես ունի ապրանքների լայն տեսականի, եւ իրականացնում է մեծածախ եւ ապրանքափոխանակման գործարքներ:

375009, Երեւան, Իսահակյանի փ. 28, 3-րդ հարկ

Հեռ. 52-97-40, 52-99-83
Ֆաքս 56-15-48

Հայտարարություն

«ԶՎԱՐԹՆՈՑ» օդանավակայանի միջազգային բաժնում աշխատանքի են հրավիրվում բարձր աշխատավարձով հերթապահ հավաքարարներ:

Պայմաններին ծանոթանալու համար դիմել օդանավակայանի կադրերի բաժին:

Զանգահարել հեռ. 27-15-69, ժամը 8:00-ից մինչեւ 16:30:

ՍԱՄՎԵԼ 90

«ՍԱՄՎԵԼ-90» կոոպերատիվը ընդունում է տպագրական եւ կազմարարական պատվերներ՝

- գրասենյակային գործ
- կասսային գործ եւ այլն

Վճարը փոխանցումով եւ կանխիկ:

Հեռախոս 248113,
Հասցեն՝ Երեւան, Զափարիձե 68

Հայտարարություն

Վաճառվում է TOSHIBA-2000 մակնիշի չօգտագործված նոր համակարգիչ:

Հեռախոս՝ 63.53.30

ՄԱՐՈ

տուրիստական ֆիրման խմբակային եւ անհատական ճանապարհորդության մեկնել ցանկացողներին հրավիրում է ճանապարհորդության

58-08-13

Բրատիսլավա 3 օր-Հունգարիա 1 օր
Գերմանիա (Հաննովեր) 5 օր,
յուրաքանչյուր խմբում 10 հոգի
Մոսկվա 2 օր-Վիետնամ (Սայգոն) 7 օր
Ալմա Աթա 1 օր-Չինաստան (Ուրումչի ինքնաթիռով) 5 օր
Վիլնյուս 1 օր-Լեհաստան 7 օր-Սոչի 1 օր
Արաբ. էմիրություններ (Դուբայ) 4 օր
Իրան (Թեհրան) 6 օր
Սիրիա (Հալեպ) 7 օր
Լիբանան (Բեյրութ) 7 օր
Հնդկաստան 7 օր
(Դելի 6 օր, Ագրա 1 օր)

PUBLISET

Հասցեն. Էրեբունի հյուրանոց
2-րդ մասնաշենք 312 սենյակ

ԼՈՒՍԱՆ

ասոցիացիա

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է ԿՈՄԵՐՑԻՈՆ ՉՎԵՐԹՆԵՐ

ՍԻՐԻԱ Երեւան-Հալեպ-Երեւան ամեն երկուշաբթի

Ցածր գներով առաջարկում է նաեւ անհատական եւ խմբային տուրիստական ճանապարհորդություններ ՍԻՐԻԱ (Հալեպ 7 օրով).

Ինքնաթիռներում տեղեր կարող ենք հատկացնել ֆիրմաներին եւ խմբային զբոսաշրջիկներին:

ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ԹՌԻՉՔԻ ՕՐԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԿԱՐԵԼԻ Է ԻՄԱՆԱԼ 52-17-68, 58-68-17 ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐՈՎ:
ԱՇԽԱՏՈՒՄ ԵՆ ՇԱԲԱԹՎԱ ԲՈԼՈՐ ՕՐԵՐԻՆ:

ՀԱՍՑԵՆ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 30 (ՌԱԴԻՈՅԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ)

ԵՎԱ

«Եվա» ուսումնական կենտրոնը կատարում է հերթական ընդունելությունը հետեւյալ մասնագիտություններով.

- օպերատորական գործ, ծրագրավորման լեզուների եւ փաթեթների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա,
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառում հաշվապահության մեջ,
- անգլերեն լեզու (ուսուցում արագացված կամ ավանդական մեթոդով),
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա,
- մերսում:

Դասընթացները վճարովի են, 1-3 ամիս տեւողությամբ: Շրջանավարտները կստանան վկայականներ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Ընդունելությունը՝ ամեն օր (բացի կիրակիից, ժամը 11.00-17.00-ը):
Հասցեն՝ Սարյան 4:
Հեռ.՝ 58-21-22

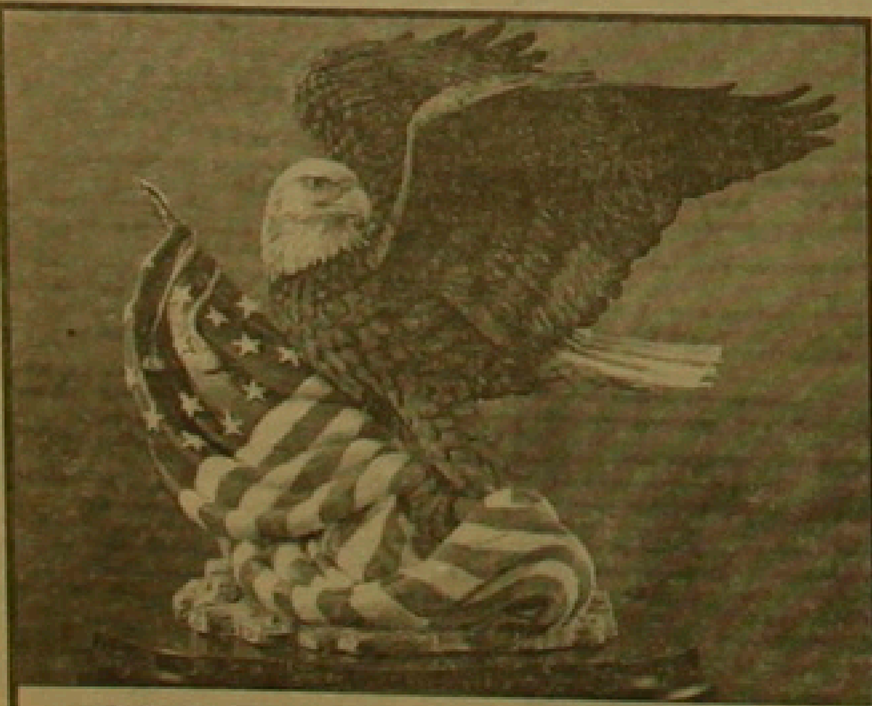

«ԳՈՒՄԵՏՍ» ՍՊԸ ԵՎ «ՔՆԱՐԻԿ-93» ՍՊԸ ՀԱՄԱՏԵՂ ԿԱՄՊԱՆԻԱՆ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է

Եթե դուք ցանկանում եք ընտանիքով մշտական բնակության մեկնել ԱՄՆ եւ ստանալ Green Card եւ պայմանագրով 3 տարի ժամկետով աշխատել ԱՄՆ-ում, դիմեք

«ԱՆԻ» հյուրանոց, 5-րդ հարկ, 508 սենյակ, 6-րդ հարկ, 624 սենյակ, հեռախոսներ 594508, 594624

ՆՈՅ

«ՆՈՅ» ԿՈՄԵՐՑԻՈՆ ԲԱՆԿ

Ներդրած Ձեր ավանդների ՇԱՀՈՒՅԹՆԵՐԸ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆՆ են, քանի որ դրանք իրական են ու մանրակրկիտ հաշվարկված բարձրակարգ մասնագետների կողմից:

«Անի» հյուրանոց 507, 514 սենյակներ հեռ. 59-45-14, 56-49-30

Չեխովի-23, հեռ. 46-25-27, Հանրապետության-67, հեռ. 56-51-07

Աշխատանքային ժամեր՝ ամեն օր 10:00-16:00
Բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh® համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ոճային ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ՝ ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@